

Discriminatie van homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenderpersonen in Flevoland

Een analyse van geregistreeerde discriminatie-incidenten
op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit in
de provincie Flevoland over een periode van vijf jaar
(2011-2015)

Discriminatie van homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenderpersonen in Flevoland

---

Een analyse van geregistreerde discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit in de provincie Flevoland over een periode van vijf jaar (2011-2015)

Marloes Huijsen

Met medewerking van:

Arja Kruis, directeur
Joke van den Ham, consulent klachtbehandeling
Sermin Budak, consulent klachtbehandeling

Uitgave: februari 2017

Bureau Gelijke Behandeling Flevoland

De Veste 10-02   Flevostraat 10
8231 JA Lelystad   1315 CC Almere

www.bureaugelijkebehandeling.nl

Marloes Huijsen, MA: sinds april 2013 werkzaam als medewerker projecten en onderzoeker bij Bureau Gelijke Behandeling Flevoland. Cultureel antropoloog en criminoloog.

Deze publicatie is eigendom van Bureau Gelijke Behandeling Flevoland. Bureau Gelijke Behandeling behoudt alle rechten met betrekking tot alle in of via deze rapportage aangeboden informatie. Kopiëren, doorgeven en verspreiden is niet toegestaan, tenzij vooraf nadrukkelijk toestemming is verkregen van Bureau Gelijke Behandeling Flevoland. Deze toestemming wordt stilzwijgend verleend voor het citeren van gedeeltes uit dit werk, met expliciete bronvermelding.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	4
2.	Discriminatie op grond van seksuele gerichtheid in Flevoland.....	7
2.1	Het wettelijk kader	7
2.2	Omvang	8
2.2.1	Totaal aantal meldingen discriminatie LHBT	9
2.2.2	Aantal meldingen seksuele gerichtheid.....	9
2.2.3	Aantal meldingen naar gemeente	11
2.2.4	Discriminatorisch karakter of discriminatoire uitingen	11
2.3	Sticks and stones may break bones, but words will never hurt...? <i>De aard van discriminatie</i>	13
2.3.1	Schelden met homo niet onderschat	14
2.4	Terrein.....	15
2.4.1	Discriminatie door leidinggevende, collega's of klanten	17
2.4.2	Beter een goede buur dan een verre vriend	19
2.5	Het melderprofiel	21
2.5.1	Geslacht.....	21
2.5.2	Herkomst & Leeftijd.....	22
2.5.3	LHBT-vluchtelingen	22
2.6	Verdachten uitgelicht	24
2.6.1	Geslacht	25
2.6.2	Herkomst	26
2.6.3	Leeftijd	26
2.7	Afhandeling, beoordeling en afsluiting.....	28
2.7.1	Afhandeling	29
2.7.2	Oordeel.....	30
3.	Transgenderpersonen	33
4.	Conclusie & Samenvatting	35
5.	Discussie & Aanbevelingen	39
5.1	Definiëring & registratie	39
5.1.1	LBA-net mogelijkheden	39
5.1.2	Politieregistraties	39
5.1.3	Een duidelijke lijn.....	39
5.2	Schelden op school.....	40
5.3	Ketenpartners.....	40
5.3.1	Communicatie en samenwerking	40
5.3.2	Signalering, prioritering en verantwoordelijkheid.....	41
5.4	Lokaal LHBT-beleid werkt	42
	Referenties:	44
	Bijlage A: Tabellen.....	47

Bijlage B: Initiatieven in het kader van Lelystad Regenboogstad en (voormalig) Koplopergemeente Almere.....	52
Bijlage C: Afkortingenlijst	54
Bijlage D: 2016, een kort overzicht	56

1. Inleiding

U bent aan het werk en er komt een kennis langs. Deze persoon is boos en scheldt u uit met woorden die u in uw kern raken, die zeer kwetsend zijn. U voelt zich zeer beledigd en onveilig, deze persoon weet namelijk ook waar u woont. U doet uw verhaal bij Bureau Gelijke Behandeling Flevoland en vraagt hulp bij het doen van aangifte. Een medewerker staat u bij in het contact met de politie en volgt het proces tot in de rechtbank. Gelukkig waren er genoeg getuigen en wordt uw belager schuldig bevonden.

Een aanvaring met iemand op straat of op het werk, met een bekende of onbekende, kan iedereen overkomen. Maar voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele personen en transgenderpersonen (LHBT) betekent dit vaak dat zij worden geraakt in wie ze zijn, worden uitgescholden met woorden die zich richten op hun seksuele gerichtheid of ongelijk worden behandeld, omdat ze niet binnen de heteronorm zouden passen. Bovenstaand voorbeeld is één van de vele incidenten die realiteit zijn geworden voor LHBT burgers in de afgelopen vijf jaar in Flevoland en één van de weinige incidenten waarin de verdachte schuldig is bevonden.

De laatste jaren komt er weer meer aandacht voor discriminatie van LHBT's in de Nederlandse samenleving. De heersende gedachte daarentegen is: "*Maar dat gebeurt hier toch niet meer?!*". Niets is minder waar. Hoewel de Nederlandse maatschappij inderdaad een voorloper genoemd kan worden wat betreft homo-emancipatie¹ en -acceptatie, komt ongelijke behandeling wegens seksuele gerichtheid nog steeds voor. Tijdens de promotieactiviteiten voor een ontmoetingsfestival met een roze tintje dat Bureau Gelijke Behandeling Flevoland (BGBF) organiseerde was een veelgehoorde uitspraak: "*Ik heb er niets op tegen hoor, maar ik hoef het niet te zien*". Wat wil men dan niet zien?

In de Nederlandse samenleving is hetero nog steeds de norm; de overtuiging dat de mens binnen duidelijke en complementaire seksen valt (man-vrouw), waarbij ook bepaald gedrag hoort (rolpatroon) en dat relaties bedoeld zijn voor voortplanting en tussen mensen van het tegenovergestelde geslacht. Homoseksualiteit is vreemd en anders en moet verteld en verklaard worden. Transgenderpersonen en mensen met intersekse-conditie passen niet in de geconstrueerde hokjes man of vrouw en worden daarmee beperkt in het uiten van hun identiteit.

Voor de regio Flevoland geldt dat er tot op heden nog niet duidelijk in beeld is gebracht wat de wijze, context, betrokkenen en toegepaste interventies zijn bij de gemelde discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid of genderidentiteit². Met deze rapportage is de volgende vraag gesteld:

---

¹ Wanneer over homo-emancipatie, anti-homogeweld of homo-negatieve uitingen wordt gesproken in deze rapportage, verwijst dit niet alleen naar homoseksuele mannen, maar ook naar lesbische vrouwen, biseksualiteit en transgenderpersonen.

² De diepgevoelde overtuiging van het behoren tot een bepaald geslacht (man, vrouw, beide of geen van beide) (Movisie 2013).

- **Wat zijn de kenmerken en uitkomsten van gemelde discriminatie-incidenten jegens LHBT in de provincie Flevoland over een periode van vijf jaar (2011-2015)?**

Deze vraag zal beantwoord worden aan de hand van een analyse van de gegevens uit de registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit van Bureau Gelijke Behandeling Flevoland uit het jaar 2011 tot en met 2015. Deze registraties bestaan uit:

1) BGBF registraties betreffende discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit, direct of indirect (via derden³) gemeld, dan wel eigen waarneming⁴.

De meldingen die BGBF binnen krijgt, worden geregistreerd in LBA-net⁵, volgens landelijke afspraken. Naast een omschrijving van de voorvallen en betrokkenen, worden ook de acties van het bureau of de sociale partners bijgehouden, alsmede het resultaat, de afsluiting en een beslissing over de discriminatiecomponent (of er wel of geen sprake is van discriminatie). Elke maand is er een cliëntbespreking waarin de casussen intern worden besproken. De consultants klachtbehandeling houden daarnaast hun kennis actueel door deel te nemen aan intervisie en deskundigheidsbevordering, als ook door middel van het bijhouden van berichtgeving betreffende jurisprudentie en wetgeving en dergelijke⁶.

2) De politiecasussen betreffende discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit

Hierbij moet gedacht worden aan het zaaksoverzicht⁷ en beschikbare proces-verbalen en mutaties. Informatie die de politie in het vervolgonderzoek verzamelt, werd en wordt niet altijd aangeleverd. Inmiddels heeft de nationale politie op basis van veranderde privacywetgeving ervoor gekozen pv's en mutaties niet langer aan te leveren (vanaf medio 2015). Alleen het zaaksoverzicht wordt nog verstrekt, waaruit beknopte informatie over grond, terrein en aard te herleiden valt. Dit heeft gevolgen voor de mogelijkheden van BGBF om de politie te adviseren bij het verbeteren van de kwaliteit van pv's en of het aanvullen van aangiften, aangezien de letterlijke tekst van uitingen ontbreekt. Ook de analyse van slachtoffer- en daderkenmerken wordt hiermee onmogelijk gemaakt. Vanaf midden 2015 zijn deze nu niet meer te achterhalen door BGBF.

³ Er worden ook incidenten aan BGBF doorgegeven door ADV's in andere regio's. Daarnaast krijgt BGBF casussen door van bijvoorbeeld het College voor de Rechten van de Mens (CRM) en ROSA deurpanel (Bijlage C).

⁴ BGBF screent met regelmaat vacatures, berichtgeving, sociale media en dergelijke op discriminatie of discriminatoire inhoud. Daarnaast worden incidenten geregistreerd welke een werknemer van het bureau in persoon waarneemt. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld bekladdingen of zelf getuige zijn van een incident.

⁵ LBA-net: het meest gebruikte registratiesysteem onder antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) aangesloten bij de Landelijke Vereniging tegen Discriminatie (LVtD). LBA-net is operationeel sinds medio 2011. De casussen uit de eerste helft van 2011 zijn met terugwerkende kracht ingevoerd.

⁶ Een lichte discrepantie tussen BGBF jaarcijfers en de cijfers uit dit rapport is mogelijk, gezien hier andere afwegingen zijn gemaakt en sommige casussen ten tijde van de jaarverslagen nog niet waren afgesloten.

⁷ Het zaaksoverzicht bestaat uit een selectie van politieregistraties die betrekking hebben op discriminatie. Deze selectie wordt gemaakt aan de hand van een query: een lijst met bepaalde woorden die over het registratiesysteem van de politie (BVH, Bijlage C) gaat en alle registraties waarin deze woorden voorkomen eruit filtert. Vervolgens selecteert de aandachtsfunctionaris discriminatie bij de politie hier de relevante casussen uit.

Wijze van politieregistratie

De Wit en Sombekke (2011) geven aan dat niet in alle politieregio's meldingen van discriminatie hetzelfde worden geregistreerd. Zo stellen zij dat de toename van het aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen ambtenaren ook goed te maken kan hebben met een hogere prioriteit binnen het korps of van de politieambtenaar zelf. Ook Kruize en Gruter (2015) stellen dat de toename van geregistreerde discriminatie-incidenten tussen 2008 en 2013 waarschijnlijk is veroorzaakt door een 'registratie-effect'. Verder geven zij aan dat vaststaat dat lang niet alle relevante discriminatiezaken uit de BVH in de zaaksoverzichten terecht zijn gekomen.

BGBF heeft deze ervaring ook. Het uitschelden met homo van een ambtenaar werd bijvoorbeeld enige tijd volgens afspraken met het OM niet als discriminatie geregistreerd in de regio. Nadat overeengekomen was dit wel weer te doen raadde een groepchef een agent af melding te doen nadat hij was uitgescholden voor homo. De desbetreffende agent was tenslotte geen homo, dus "waarom zou hij zich beledigd voelen?". Een terechte vraag vindt ook BGBF, maar met name het ontbreken van een voor iedereen duidelijke en eenduidige lijn valt op.

De politieregistraties worden door BGBF overgenomen in LBA-net, onder vermelding van de bron zodat in het systeem het onderscheid tussen politieregistraties en meldingen van BGBF duidelijk zichtbaar blijft. De politie verwerkt haar casussen op een andere manier en kent andere categorieën. Door de politieregistraties te hercategoriseren in LBA-net kunnen de casussen vergeleken worden en gezamenlijk met de reguliere meldingen van BGBF geanalyseerd worden.

Bij het OM of de politie is navraag gedaan naar de stand van zaken van bepaalde aangiften of meldingen, wanneer de melder hierin niet door BGBF is begeleid. Van 2015 is inmiddels de volledige terugkoppeling bekend van alle ingezonden dossiers. De stand van zaken die wordt besproken in dit rapport was geldig op 1 juli 2016. Informatie die hierna is aangeleverd is niet meegenomen.

Voor het analyseren van de data worden de LBA-net rapportagemogelijkheden en Microsoft Excel gebruikt.

Onderrapportage

Aan de hand van de data kan alleen iets gezegd worden over de kenmerken van de gemelde en geregistreerde discriminatievoorvallen. Er kan niet worden vastgesteld hoe vaak discriminatie op grond van seksuele gerichtheid voorkomt in de provincie Flevoland.

Lang niet alle discriminatie-incidenten worden gemeld. Uit onderzoek van het SCP (Andriessen et.al 2014) blijkt dat slechts één op de acht ervaringen met discriminatie wordt gemeld. Onderzoeken specifiek gericht op de discriminatiegrond seksuele gerichtheid laten zien dat een nog hoger percentage slachtoffers geen melding doet van het voorval. Uit onderzoek van *Eén vandaag 2006* (in Politie 2013) bleek dat 96,6 procent van de slachtoffers geen aangifte wenste te doen van homohaat. Keuzenkamp et al. (2012) lieten zien dat in slechts 5 procent van de discriminatie-incidenten over seksuele gerichtheid in de openbare ruimte melding werd gedaan bij politie, het CRM of een ADV. Wanneer er sprake was van fysiek geweld deed nog steeds 71 procent dit niet (Keuzenkamp et al. 2012). Veelgehoorde redenen waren: 'het is niet belangrijk genoeg', (gepercipieerd) gebrek aan bewijs, 'het helpt niet' of 'er kan niks tegen gedaan worden'. Angst voor represailles speelde soms ook mee.

Belangrijk om op te merken is dat bij incidenten op het werk de politie, het CRM of een ADV helemaal niet of nauwelijks werden ingeschakeld (Keuzenkamp et al. 2012).

2. Discriminatie op grond van seksuele gerichtheid in Flevoland

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan. **Artikel 1 van de Grondwet**

Discriminatie is in Nederland verboden bij de Grondwet. Er mag geen onderscheid gemaakt worden tussen mensen op basis van kenmerken die er niet toe doen. Seksuele gerichtheid is één van de discriminatiegronden die niet direct benoemd worden in deze wet, maar waarvan wordt gesteld dat deze valt onder 'of op welke grond dan ook'. De wenselijkheid van het concreet benoemen van de grond seksuele gerichtheid is onderwerp van maatschappelijk en politiek debat.

2.1 Het wettelijk kader

In het wetboek van strafrecht zijn bepaalde discriminatievormen strafbaar gesteld:

- Belediging van een groep in het openbaar (art. 137c)⁸
- Aanzetten tot haat, discriminatie of geweld (art. 137d)
- Openbaar maken en verspreiden van materiaal met discriminerende inhoud (art. 137e)
- Deelname of steun aan activiteiten/organisaties gericht op discriminatie (art. 137f)
- Het in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf opzettelijk discrimineren van personen wegens hun ras (art. 137g)
- Het in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf discrimineren wegens ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht of hetero- of homoseksuele gerichtheid (art. 429quater).
(Overheid 2015)

Naast deze discriminatiefeiten wordt er ook gesproken over 'gewone' delicten waarin discriminatie een rol speelt. Dit zijn "commune delicten met een discriminatoir aspect" (Overheid 2015).

In de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) wordt Artikel 1 van de grondwet uitgewerkt voor het private recht. De AWBG beschermt personen die gediscrimineerd worden op grond van: godsdienst/levensovertuiging; politieke gezindheid; ras; afkomst; zwangerschap; nationaliteit; burgerlijke staat: gehuwd of ongehuwd, wel of geen geregistreerd partnerschap; geslacht: man, vrouw, transgender persoon (transseksuelen, travestieten, interseksuelen); hetero- of homoseksuele gerichtheid (biseksuele gerichtheid) (CRM 2014). Bestaande aanvullende gelijkebehandelingswetgeving, anders dan het strafrecht, is niet van toepassing op de discriminatiegrond seksuele gerichtheid.

Discriminatie kan direct of indirect zijn. Bij indirecte discriminatie leiden bepaalde eisen of werkwijzen tot discriminatie, hoewel ze op het eerste gezicht neutraal lijken. Van indirecte discriminatie is sprake als mannen bijvoorbeeld alleen samen met een vrouw

---

⁸ Wanneer men beledigd wordt vanwege het gegeven dat hij of zij tot een bepaalde groep zou behoren, zoals de 'groep' homoseksuelen.

worden toegelaten, waardoor homoseksuele stellen indirect worden uitgesloten. Zoals geoordeeld door het College voor de Rechten van de Mens is dit een: "verboden indirect onderscheid op grond van homoseksuele gerichtheid" (CRM 2010). Een voorbeeld van directe discriminatie is iemand weigeren wegens zijn/haar seksuele gerichtheid, zoals Ricardo die uit een Lelystadse club werd gezet door de uitsmijter: *"Die homopraktijken neem je maar mee naar Amsterdam", zei hij. Ik stond met een jongen te dansen. Dat wilde die uitsmijter 'niet in mijn tent' "*(Berghoef 2012).

In 2015 wordt de enkele-feit constructie afgeschaft die instellingen op godsdienstige of levensbeschouwelijke grondslag verbood mensen te ontslaan of te weigeren vanwege het enkele feit dat zij homo of biseksueel zijn, mits er geen 'bijkomende omstandigheden' zijn. Er waren veel misverstanden en discussies over wat deze 'bijkomende omstandigheden' dan zouden zijn; samenwonend met iemand van hetzelfde geslacht?; openlijk homoseksueel?. Met het afschaffen van deze constructie zijn deze onduidelijkheden weggenomen. Een persoon mag onder geen enkel beding worden geweigerd of ontslagen vanwege de seksuele gerichtheid. Instellingen op godsdienstige grondslag mogen (in bepaalde gevallen) wel onderscheid maken op basis van godsdienst, maar niet op andere gronden zoals seksuele gerichtheid (CRM 2014).

2.2 Omvang

Het is onduidelijk hoeveel LHBT's Nederland precies telt, de verschillende bronnen gaan niet altijd uit van hetzelfde percentage. Dit heeft vooral te maken met de definiëring van seksuele gerichtheid. Is dit identiteit, gedrag of aantrekkingskracht? Oftewel ben je homo of bi als je dit zelf zegt, seksueel actief bent (geweest) met iemand van hetzelfde geslacht of als je je wel eens in meer of mindere mate aangetrokken voelt tot iemand van hetzelfde geslacht?

Het kennisinstituut Movisie (2013) verwijst in haar feiten en cijfers in ieder geval naar onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (Keuzenkamp 2010, Keuzenkamp & Van Lisdonk 2012) waarin wordt gesteld dat 6 procent van de Nederlandse bevolking door het leven gaat als lesbisch, homo of biseksueel. Qua aantrekkingskracht ligt het percentage hoger (18% van de vrouwen en 13% van de mannen voelt zich (ook) aangetrokken tot het eigen geslacht). 5 procent van de Nederlandse bevolking zou zich transgender voelen⁹ (Kuyper 2012).

In deze rapportage zal uitsluitend gesproken worden over een homoseksuele/lesbische/biseksuele identiteit. Tijdens het opnemen van een discriminatiemelding of aangifte staat deze identiteit namelijk centraal. De vraag of men zich wel eens aangetrokken heeft gevoeld tot, of seks heeft gehad met, iemand van hetzelfde geslacht is tenslotte niet relevant.

Er wordt niet altijd gevraagd naar de seksuele gerichtheid van de melder. Dit heeft invloed op de mogelijkheid om onderscheid te maken tussen lesbische of homoseksuele melders en biseksuele melders. Een man in een relatie met iemand van hetzelfde geslacht kan bijvoorbeeld aangemerkt worden als homoseksueel, terwijl hij misschien wel een biseksuele gerichtheid heeft en toevallig verliefd is op een man. Om deze reden is besloten de melders onder te verdelen in de categorie: Lesbisch, Homo- en Biseksueel (LHB) of Hetero, onbekend of niet van toepassing (Niet LHB).

---

⁹ Het aantal is afhankelijk van de definitie die men hanteert. Transgenderpersonen kunnen overigens tevens homo- of biseksueel zijn. De genderidentiteit staat los van de seksuele gerichtheid.

Het onderscheid binnen de LHB categorie is ook minder van belang voor de rapportage. De meeste verdachten zijn geen intimi van het slachtoffer en richten zich op wat ze zien. De reactie zal zich dan ook richten op het zien of vermoeden van homoseksuele uitingen. Of diegene dan eventueel ook op iemand van het andere geslacht zou kunnen vallen is vanuit dit perspectief niet relevant. Geen enkele casus refereerde verder naar bisexualiteit. Ook in de casus waarin de melder expliciet benoemde biseksueel te zijn, richtte de discriminatie zich op homoseksuele uitingen van de melder. Eén melder gaf overigens aan de seksuele gerichtheid niet te willen definiëren. Op basis van de strekking van de melding is besloten deze ook te coderen onder de categorie LHB (zie casus 1).

Casus 1 : ernstige pesterijen

2013, In de winter tegen het middaguur: Een jongen loopt door de gangen van school. Hij heeft een tussenuur en hangt wat rond. Het wordt drukker naarmate de pauze dichterbij komt. In de aula komt hij twee schoolgenoten tegen die hem al meerdere malen hebben uitgescholden voor 'homo' en woorden van gelijke strekking. Eén van hen begint tegen hem te schreeuwen en pakt hem vast. De jongen worstelt zich los, maar raakt dan in gevecht met de ander die erbij staat. Verschillende omstanders zijn erbij betrokken. De jongen raakt buiten bewustzijn en belandt uiteindelijk in het ziekenhuis met een zware hersenschudding. Hij is bang om terug naar school te gaan en wil eigenlijk niet meer leven. Hij wordt dagelijks ernstig gepest; klasgenoten roepen 'homo' en 'mietje', zelf wil hij zijn seksuele gerichtheid niet definiëren. De zaak is nog in behandeling bij de politie....

2.2.1 Totaal aantal meldingen discriminatie LHBT

Het totaal aantal meldingen van LHBT discriminatie-incidenten in Flevoland van januari 2011 tot en met december 2015 bedraagt 146. Hiervan zijn 2 incidenten geregistreerd door een ander ADV. Dit betrof meldingen van inwoners buiten Flevoland over een voorval in de regio. Gedetailleerde informatie over deze meldingen is niet beschikbaar, deze blijven daarom vanaf paragraaf 2.2.5 buiten beschouwing.

Van de 144 overgebleven incidenten betreft het 9 keer een casus waarbij een transgenderpersoon meldde gediscrimineerd te worden. Aangezien er slechts negen keer door een transgenderpersoon melding is gedaan van discriminatie, is besloten de analyse van deze categorie meldingen op grond van geslacht: genderidentiteit, te scheiden van de analyse van discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid. In hoofdstuk 3 wordt over genderidentiteit gesproken.

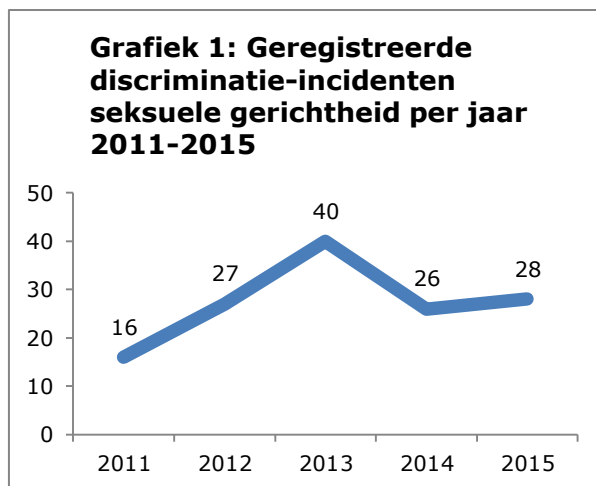
2.2.2 Aantal meldingen seksuele gerichtheid

Gemiddeld ontvangt BGBF jaarlijks 27 meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Het laagste aantal geregistreerde incidenten stamt uit 2011, 16 meldingen. In 2013 is het aantal meldingen gestegen naar 40 (Grafiek 1)¹⁰. Er is geen heel duidelijke trend aanwezig in het aantal meldingen. Het percentage geregistreerde discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid schommelt de meeste jaren rond de 8 procent van het totaal aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij BGBF (Huijsen 2015)¹¹.

¹⁰ Bijlage A: Tabel 1

¹¹ Het aantal meldingen over de uitspraak van Geert Wilders betreffende Marokkaanse Nederlanders in 2014 (433) is buiten beschouwing gebleven.

In de landelijke cijfers zien we een daling van het aantal meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Deze daling zien we ook in het totaal aantal meldingen van discriminatie (Dinsbach et al. 2015). Waarom dit in Flevoland niet gebeurt, is moeilijk te verklaren. *“Een daling of stijging in het aantal klachten is vaak moeilijk te duiden, omdat er diverse verklaringen voor kunnen zijn”* (Dinsbach et al. 2015: 10).

Lelystad is een Regenboogstad. Dit betekent dat de gemeente extra aandacht (en geld) besteedt aan het LHBT

emancipatiebeleid, uitgevoerd door BGBF, en er in deze en omliggende gemeenten veel extra positieve initiatieven hebben plaatsgevonden sinds 2008 (zie bijlage B). Hierdoor zou men kunnen verwachten ook in Flevoland een afname te zien van het aantal meldingen. BGBF verwacht daarentegen dat de aandacht voor het thema in de regio leidt tot juist meer meldingsbereidheid en oplettendheid van burgers. Ook meer zichtbaarheid zou kunnen leiden tot een hoger aantal incidenten en daarmee meer registraties van discriminatie, maar wij onderschrijven dat veranderingen in het aantal meldingen moeilijk te verklaren zijn.

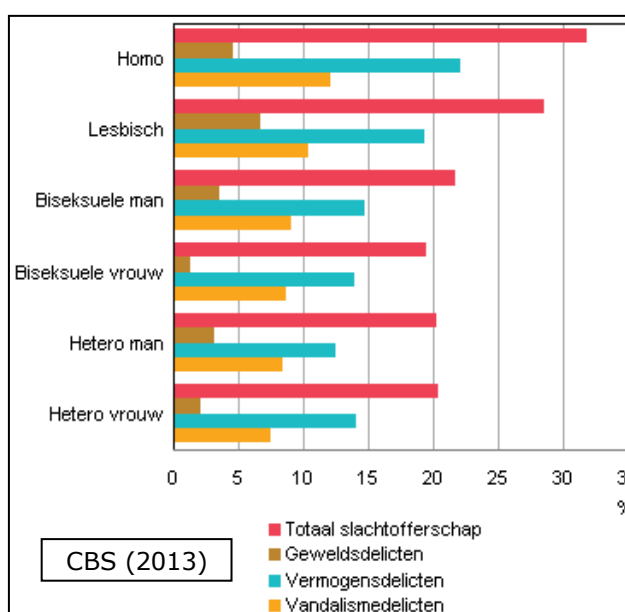
*Voorzitter COC Nederland Tanja Ineke:
“Zichtbaarheid gaat aan acceptatie vooraf”*

Tanja Ineke met wethouder Sparreboom bij opening regenboogpad Lelystad 11-10-2016

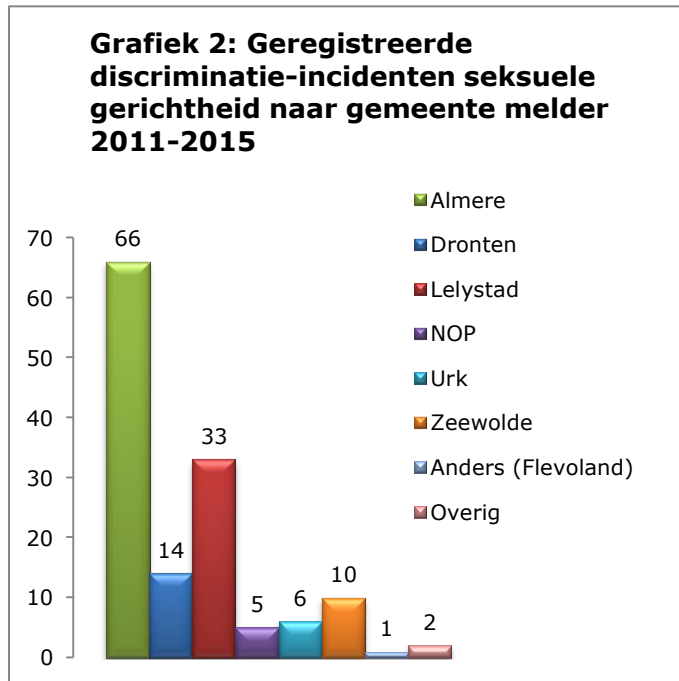
2.2.2.1 Onveiligheidsgevoelens & slachtofferschap

Aangezien ervaringen met discriminatie lang niet altijd worden gemeld, bieden slachtofferenquêtes meestal een completer beeld van hoe vaak discriminatie voorkomt. 70 procent van de lesbiennes en homoseksuelen meldt ooit agressie te hebben meegemaakt of negatief benaderd te zijn (Schuyf 2009). Volgens de statistieken voelen homoseksuelen en lesbiennes zich in verhouding tot heteroseksuelen vaker onveilig en worden ze ook vaker slachtoffer van criminaliteit en respectloos gedrag, zoals blijkt uit de tabel hiernaast (CBS 2013). Het verschil tussen biseksuelen en hetero's is minder groot.

2.2.3 Aantal meldingen naar gemeente

De meeste meldingen over discriminatie op grond van seksuele gerichtheid komen uit Almere, gevolgd door Lelystad. Dit ligt in lijn met het aantal inwoners. Almere is de grootste gemeente, gevolgd door Lelystad (Grafiek 2¹²). Wel blijkt, in verhouding tot het gemiddeld aantal inwoners in de vijfjarige periode, dat uit Lelystad en ook uit Zeewolde verhoudingsgewijs meer meldingen komen¹³.

Het gegeven dat Lelystad een Regenboogstad is, kan bijdragen aan een hogere meldingsbereidheid onder de inwoners van Lelystad. Ook is het mogelijk dat inwoners en organisaties uit Lelystad eerder discriminatie op grond van seksuele gerichtheid waarnemen, doordat het thema veel aandacht krijgt door onder andere campagnes, voorlichting en persberichten (zie Bijlage B). Dit vormt weer geen verklaring voor het gegeven dat in Zeewolde discriminatie op grond van seksuele gerichtheid ook relatief veel wordt gemeld. Uit de Noordoostpolder komt gemiddeld het laagste aantal meldingen in verhouding tot het aantal inwoners.

2.2.4 Discriminatoir karakter of discriminatoire uitingen

Tierholf en Hermens (2012) maken in hun rapport onderscheid tussen incidenten met een discriminatoir karakter en incidenten met discriminatoire uitingen. Bij de laatste zou de aangever zich niet gediscrimineerd hoeven te voelen. In deze monitor zal ook een soortgelijk onderscheid gemaakt worden tussen incidenten waarbij de melder¹⁴ LHB is en waarbij dit niet het geval is, onbekend of niet van toepassing is (niet-LHB).

De seksuele gerichtheid wordt in dit rapport gezien als niet-LHB bij onder andere de volgende melders:

- een (politie)ambtenaar. Ten eerste kan niet verwacht worden dat een burger op de hoogte is van de seksuele gerichtheid van een willekeurige agent, ten tweede heeft geen van de betreffende agenten aangegeven LHB te zijn.
- andere personen in een publieke functie
- een organisatie

¹² Bijlage A: Tabel 2

¹³ Bijlage A: Tabel 2a

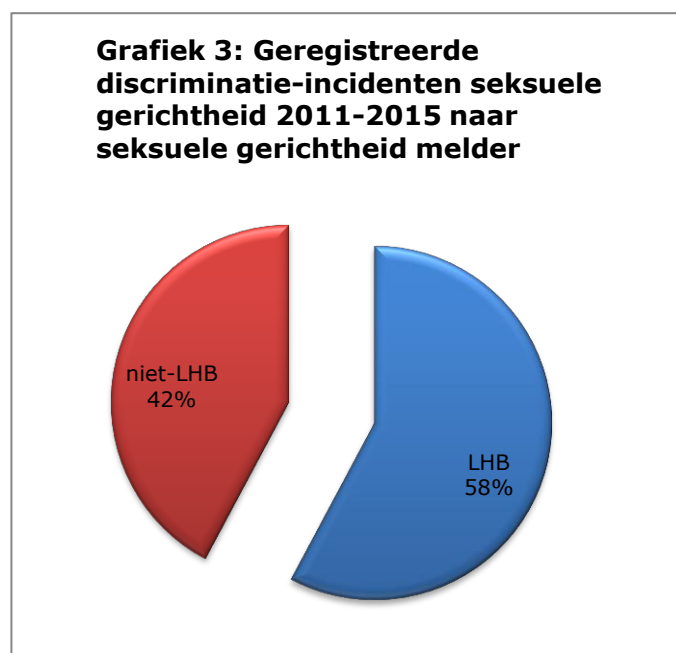
¹⁴ Er wordt gesproken over melders. Hiermee worden de slachtoffers bedoeld. Soms wordt een incident gemeld door iemand anders dan het slachtoffer, zoals een organisatie. Die gegevens zijn niet relevant voor dit rapport en blijven daarom buiten beschouwing.

- iemand die expliciet aangeeft hetero te zijn¹⁵.
- geen direct slachtoffer, bijvoorbeeld het bekladden van een willekeurig object als een viaduct¹⁶. De gemeente als organisatie is hiervan de melder, maar de seksuele gerichtheid is in dit en soortgelijke gevallen niet relevant.
- de seksuele gerichtheid is niet nader gedefinieerd en dus onbekend.

Het onderscheid tussen incidenten waar het een LHB-melder betreft en waar dit niet het geval is, is van belang omdat de intentie en de impact van deze incidenten verschilt. Een situatie waarin bijvoorbeeld iemand wordt mishandeld, omdat hij homo is, is wezenlijk anders dan een situatie waarin iemand wordt mishandeld, waarbij wordt gescholden met 'homo' (casus 2). Beide incidenten worden opgenomen in de discriminatie-cijfers, maar kunnen we ook stellen dat deze incidenten vergelijkbaar zijn?

Tijdens het tot stand komen van dit rapport is regelmatig de vraag teruggekomen of incidenten waarbij 'homo' (en homo gerelateerde woorden) als scheldwoord is gebruikt, waarbij men niet kan verwachten dat de daadwerkelijke seksuele gerichtheid van de melder een rol speelt, als discriminatie geassocieerd moeten worden. Hier bestaat geen consensus over, landelijk gezien niet, maar ook lokaal niet tussen het OM, de politie en BGBF¹⁷. Daarom is uiteindelijk besloten alle casussen te analyseren, maar hier wel duidelijk onderscheid in te maken.

De 135 incidenten over de afgelopen 5 jaar die betrekking hebben op discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, worden in totaal 78 keer gemeld door iemand uit de LHB-groep, wat betekent dat 57 incidenten geen LHB melder kennen (Grafiek 3)¹⁸. Deze laatste groep bestaat voor het grootste deel uit politieagenten (25) en andere personen met een publieke functie, zoals BOA's en toezichthouders (8). Van 13 melders is de seksuele gerichtheid niet nader omschreven, 10 incidenten kennen geen direct slachtoffer, dus hierbij is de seksuele gerichtheid van de melder niet van toepassing, en 4 melders geven aan hetero te zijn.

¹⁵ Er zijn geen incidenten bekend waarbij de heteroseksuele gerichtheid grond was voor discriminatie.

¹⁶ Tierholf & Hermans (2012) maken wel onderscheid tussen een doelbekladding (het bekladden van een significant object binnen een thema) en een willekeurige bekladding. Aangezien uit Flevoland geen doelbekladdingen m.b.t. seksuele gerichtheid bekend zijn, is dit hier niet relevant.

¹⁷ Het OM geeft aan dit wel als discriminatie te classificeren hoewel, zoals blijkt uit de veroordelingen, dit niet of nauwelijks als discriminatie wordt berecht (paragraaf 2.7). De politie registreert vergelijkbare incidenten niet altijd. BGBF is van mening dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen incidenten waarbij 'slechts' het scheldwoord is gebruikt en incidenten die zich richten tegen een LHBT, maar registreert op basis van OM-besluiten.

¹⁸ Bijlage A: Tabel 3

Casus 2: Beroofd op de skatebaan

Almere: Een stel bestaande uit een jongeman en jonge vrouw zijn een beetje aan het rondhangen op een skatebaan. Plotseling worden ze aangesproken door een man: "Zijn jullie homo?!". Wat enigszins vergezocht lijkt aangezien de betreffende personen van verschillend geslacht zijn. Na deze vijandige opmerking probeert de man hen met geweld geld afhandig te maken. Even verderop is een tweede dader aan komen rijden op de scooter, hij blijft buiten het skatepark wachten. Wanneer het stel geen geld blijkt te hebben worden de jongeman en vervolgens het meisje beroofd van hun telefoons. Hij bedreigt hen met de dood, waarna de slachtoffers wegrennen en thuis de politie waarschuwen. Hoewel de slachtoffers de daders hebben gezien en kunnen omschrijven, kan de politie hun identiteit niet achterhalen. De zaak is tot op heden onopgelost.

2.3 Sticks and stones may break bones, but words will never hurt...? De aard van discriminatie

Met de aard van het voorval wordt de wijze waarop men is gediscrimineerd bedoeld. Er wordt hiermee onderscheid gemaakt tussen bijvoorbeeld een scheldpartij of iemand bedreigen. BGBF onderscheidt verschillende aard, in overeenstemming met LBA-net:

- Vijandige bejegening, waaronder: bekladding, belediging, bijeenkomst, demonstratie, pamflet en pesten
- Bedreiging
- Doelbekladding: Het gericht bekladden van een specifiek object zoals een COC-gebouw, met discriminerende beelden, tekst of een combinatie hiervan
- Vernieling
- Mishandeling
- Gewelddadige groepsconfrontatie
- Overige gewelddadige uitingen, waaronder beroving en afpersing
- Brandstichting
- Omstreden behandeling, waaronder: buitensluiten, toegang weigeren, toepassing/uitwerking van regels en uitgesloten worden van een dienst
- Overig

Bij één incident kunnen verschillende wijzen van discriminatie toegepast zijn. Deze worden allemaal als zodanig benoemd, wat een hoger aantal 'aarden' dan registraties kan opleveren.

Vijandige bejegening komt het meeste voor, al dan niet in combinatie met andere aard (Grafiek 4¹⁹). Er is hierbij uitsluitend sprake van belediging, bekladding en pesten. De overige subcategorieën spelen geen rol. In incidenten waarbij de politie betrokken is gaat het alle keren om vijandige bejegening, een enkele keer in combinatie met een bedreiging (4). Hetzelfde geldt voor de incidenten waarbij andere personen met een publieke functie betrokken zijn.

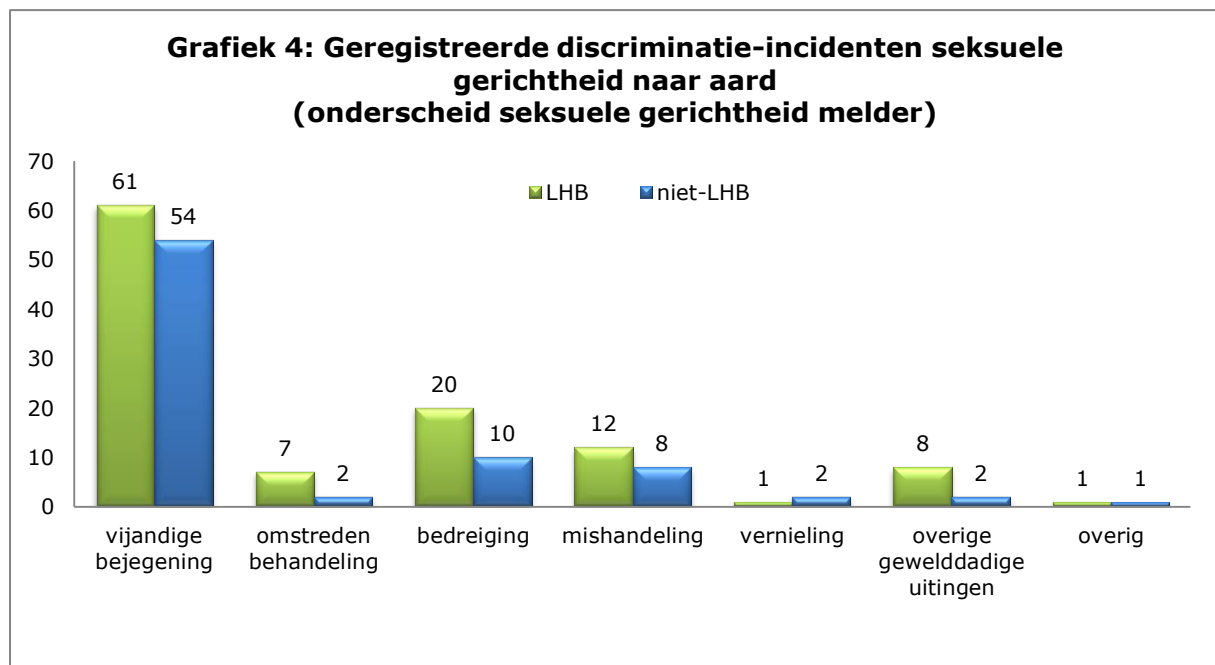
Omstreden behandeling wordt in verhouding zeer weinig gemeld, vooral wanneer dit wordt vergeleken met de reguliere cijfers van BGBF, waar omstreden behandeling vanaf 2009 elk jaar het meest wordt geregistreerd (Huijsen 2015)²⁰. Bij de volgende paragraaf (terrein) komen we hier nog op terug. De twee registraties van omstreden behandeling waarbij het een niet-LHB melder betreft, hebben betrekking op het niet toegankelijk zijn

¹⁹ Bijlage A: Tabel 4

²⁰ Met uitzondering van 2014, toe te schrijven aan meldingen van vijandige bejegening over de uitspraak van Geert Wilders betreffende Marokkaanse Nederlanders.

van een HOP (Homo-OntmoetingsPlaats) en het weigeren van jongens/mannen zonder vrouw bij uitgaansgelegenheden. De uitwerking van deze regels zal de groep LHB in het algemeen onevenredig benadelen.

In 15,9 procent van de voorvallen wordt er iemand bedreigd. Onder de incidenten met LHB melders is hier 20 keer sprake van, in de andere categorie 10 keer. Uit het politieonderzoek (Politie 2013) blijkt dat aangiftes van bedreiging landelijk veel minder vaak voorkomen, dan aangiftes van fysiek geweld op grond van seksuele gerichtheid (16,9% ten opzichte van 38,2%). In Flevoland zien we dit verschil niet terug in de registraties. Mishandeling wordt hier juist minder vaak gemeld (10,6%) dan bedreiging. Keuzenkamp en Kooiman (2012) lieten zien dat fysiek geweld en bedreigingen beduidend minder ('niet of nauwelijks') voorkomen dan vijandige bejegening (Keuzenkamp & Kooiman 2012²: 103). Het relatief hoge percentage gewelds- en bedreigingsincidenten in deze rapportage kan wellicht verklaard worden, doordat bij geweldsincidenten de meldingsbereidheid hoger blijkt.

2.3.1 Schelden met homo niet onderschat

Hoewel wij een duidelijk onderscheid maken tussen incidenten met een discriminatoir karakter en discriminatoire uitingen, kan dit niet worden beschouwd als de mening dat het schelden met 'homo' (-gerelateerde woorden) minder belangrijk zou zijn.

Volgens de pestthermometer (2014/2015) is 'homo' het populairste scheldwoord onder jongeren op school²¹. In de gastlessen seksuele diversiteit van Bureau Gelijke Behandeling Flevoland wordt dit thema altijd besproken en geeft meer dan de helft van de leerlingen aan vaak of regelmatig te schelden met 'homo'. Velen leggen dit uit zoals de volgende leerlingen: 1: "Niet omdat ik iets tegen homo's heb, maar gewoon omdat

²¹ NAMM. Persbericht: #PestThermometer opent beerput. <https://kinderconsument.files.wordpress.com/1-02-2015>

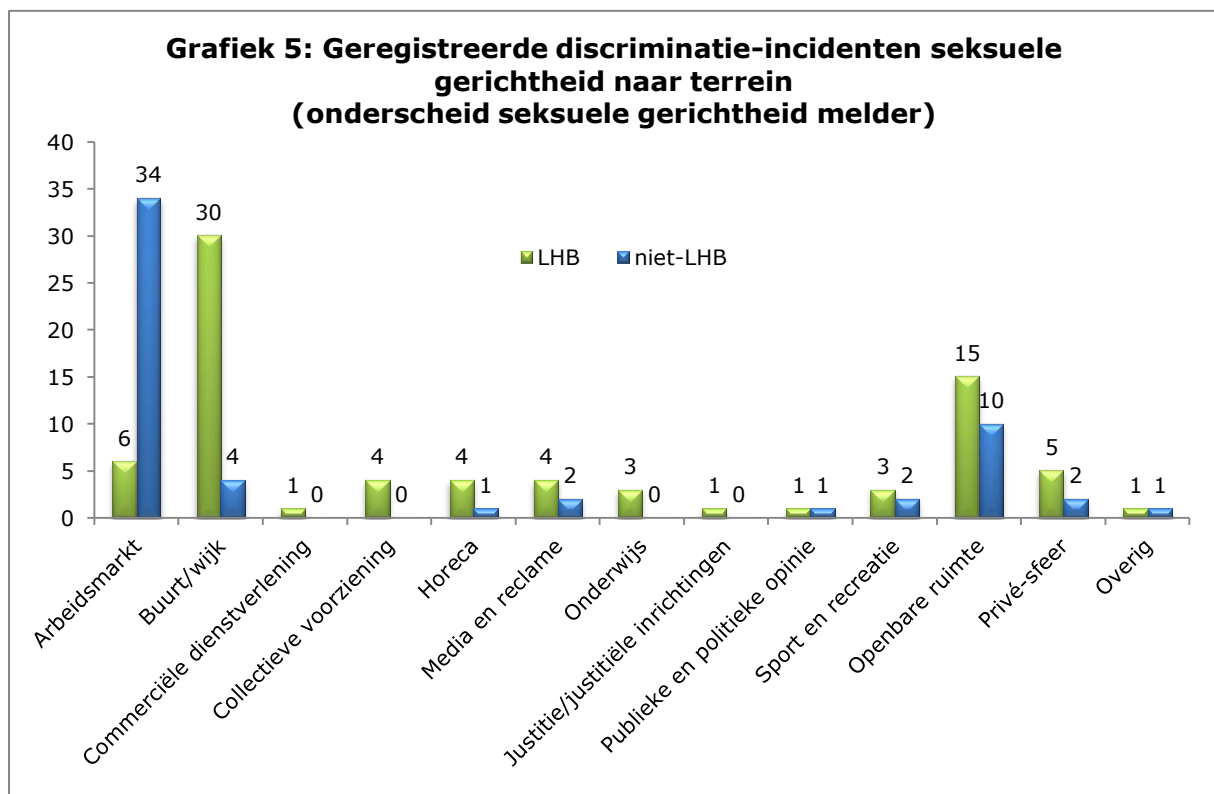
het makkelijk is”, 2; “Het is een soort van stopwoord”, 3: “Ik zeg het nooit tegen een homo, want zo bedoel ik het niet”.

Vrienden onderling roepen ‘homo’ naar elkaar, een homoseksuele jongen scheldt een portier uit voor ‘flikker’ en een politieagent wordt uitgemaakt voor ‘homo’, waarna hij een aantal verwensingen over zijn vrouw naar zijn hoofd krijgt. ‘Homo’ is geen scheldwoord en zou niet gebruikt moeten worden met de intentie iemand te beledigen. Zolang ‘homo’ en homo gerelateerde woorden gebruikt worden als scheldwoord, blijven ze een negatieve bijklank houden, wat de acceptatie van homo/biseksualiteit in de maatschappij in de weg staat. Dit is de reden voor BGBF om in 2014 te starten met de campagne ‘Homo! is geen scheldwoord’ om bewustwording op gang te brengen, met een focus op de sport en het onderwijs (zie Bijlage B).

2.4 Terrein

Het terrein geeft aan in welke context het incident plaatsvindt. Een voorval waarin iemand in een discotheek wordt uitgescholden door een vreemde, zal bijvoorbeeld worden gecategoriseerd onder openbare ruimte en niet onder horeca of amusement, aangezien met het laatste wordt bedoeld op het handelen of nalaten van eigenaar of werknemers. Het terrein heeft dus minder te maken met de daadwerkelijke locatie, en meer met de context en de relatie tussen melder en wederpartij.

De meeste incidenten zien we op de arbeidsmarkt, gevolgd door de buurt/wijk (Grafiek 5²²). Ook in de openbare ruimte wordt nog een wat hoger aantal incidenten geregistreerd, maar het verschil in het aantal meldingen tussen de overige terreinen is minimaal, variërend van 7 meldingen tot 1.

²² Bijlage A: Tabel 5

Opvallend is misschien wel dat er uit de sport helemaal geen meldingen komen, terwijl meerdere onderzoeken en signalen laten zien dat homoseksualiteit nog steeds (deels) taboe is onder met name mannen in verenigingssporten zoals voetbal (Schipper-Van Veldhoven & Steenberghe 2015, Movisie 2008, Kooiman 2012). Bij de 5 meldingen uit sport en recreatie moet gedacht worden aan problemen op ontmoetingsplaatsen en recreatieparken. Eén incident vindt wel plaats op het sportveld, maar gaat over een mishandeling waarbij iemand opkomt voor een jongen die gepest en uitgescholden wordt met het woord 'homo'.

Op het gebied van politieke of publieke opinie (mening vormende activiteiten expliciet gericht op het negatief beïnvloeden van de mening of opvatting over bepaalde groepen) zijn 2 incidenten bekend. Eén had betrekking op uitspraken van de voormalige paus (casus 3) en de andere melding ging over anti-homo uitspraken van een politicus²³.

Casus 3: Pauselijke discriminatie

Tijdens wereldvrede dag beschrijft de Paus het homohuwelijk als een bedreiging voor de vrede: "Ook de natuurlijke structuur van het huwelijk tussen man en vrouw moet erkend en bevorderd worden tegenover de pogingen, om het huwelijk rechtens gelijk te maken aan radicaal andere vormen van vereniging, die in werkelijkheid het huwelijk schade doen en bijdragen aan haar destabilisering, doordat ze het bijzondere karakter en de onvervangbare maatschappelijke rol van het huwelijk verduisteren" (Paus Benedictus XVI). Wegens zijn terugtrekking was er geen aanleiding de zaak verder te behandelen. Mocht BGBF een soortgelijke zaak wel in behandeling nemen, dan ligt bijvoorbeeld een gesprek met de Rooms-Katholieke Kerk in de gemeente binnen de mogelijkheden.

---

²³ Een Amsterdamse politicus wordt in 2013 vrijgesproken op grond van vrijheid van meningsuiting (Volkskrant 2013). In 2016 wordt hij in hoger beroep alsnog veroordeeld voor groepsbelediging en aanzetten tot discriminatie. Hij moet een boete betalen van 1000 euro. Zie voor de volledige uitspraak: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHAMS:2016:296>

2.4.1 Discriminatie door leidinggevende, collega's of klanten

In het algemeen gaan meldingen van discriminatie op de arbeidsmarkt vaak over omstreden behandeling, waaronder het iemand niet aannemen of iemand passeren voor een promotie. De registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid laten iets anders zien. De vele incidenten op de arbeidsmarkt betreffen bijna allemaal mensen in een publieke functie (van politieagent tot recepties van gemeente) die door burgers worden uitgescholden met 'homo' of homo gerelateerde woorden²⁴. Hieruit blijkt wederom het belang van het gemaakte onderscheid tussen incidenten met een LHB-melder en die zonder LHB-melder.

Coming Out Dag 2016 Flevoland staat in het teken van discriminatie op de arbeidsmarkt. Er komen weinig meldingen vanuit dit terrein, maar dit lijkt eerder te worden verklaard door een lage meldingsbereidheid, dan door het uitblijven van incidenten. Uit recent onderzoek van Kuyper (2016) blijkt dat de verschillen tussen LHB's en heteroseksuelen op de arbeidsmarkt groter zijn dan de overeenkomsten. Biseksuele werknemers hebben vaker een tijdelijk contract, meer burn-out klachten, een hoger verzuim en ervaren meer conflicten en ongewenst gedrag. Voor homoseksuele werknemers geldt dat zij vooral problemen ondervinden op het gebied van burn-out klachten, maar ook wordt er meer conflict en ongewenst gedrag ervaren en zijn ze minder tevreden over het werk (Kuyper 2016: 72).

LHB(T)'s en heteroseksuelen worden niet altijd gelijk behandeld op de arbeidsmarkt. Er blijven verschillen bestaan tussen beide groepen, terwijl de seksuele gerichtheid niets zegt over iemands deskundigheid, werkeethos en collegialiteit. Er is een vicieuze cirkel ontstaan waarbij negatieve bejegening van LHB-werknemers leidt tot meer verzuim, wat weer leidt tot meer negatieve bejegening (Kuyper 2016: 71). Kuyper (2013) laat zien dat een breed diversiteitsklimaat een positieve bijdrage kan leveren: betere sociale omgang, positievere werkbeleving en een beter welzijn. Diversiteit gaat veel verder dan een divers personeelsbestand. Het diversiteitsklimaat waar Kuyper (2013) op doelt, gaat over attitudes, grappen over minderheidsgroepen en preventief en reactief beleid met betrekking tot negatieve bejegening en discriminatie. Wanneer een organisatie probeert diversiteit eenzijdig te benaderen (discriminatievrije toegang) zonder aandacht voor het werkklimaat, zullen de positieve effecten van diversiteit uitblijven.

Een aantal arbeidsmarktincidenten bekend bij BGBF zijn in het kader uiteengezet om een beeld te geven van waar Flevolandse LHB's tegenaan lopen in het werkveld. Deze meldingen laten ook zien dat discriminatie van mensen met een LHB seksuele gerichtheid op de arbeidsmarkt niet zozeer betrekking heeft op de werving en selectie, maar juist op situaties die zich voordoen tijdens het werk zelf.

---

²⁴ 1 van de 34 niet-LHB incidenten op de arbeidsmarkt had betrekking op een heteroseksuele man die door een collega is uitgescholden met 'homo'.

Casuïstiek arbeidsmarkt 2011-2015 gemeld door LHB

2011: Een begeleider in de kinderopvang mag van een ouder het kindje niet op schoot nemen, omdat de begeleider homo is. Hij heeft hiervan aangifte gedaan bij de politie. De betrokkenen bemiddelen zelf en vinden uiteindelijk een oplossing.

2013: Nadat een homoseksuele man een woordenwisseling had met een bevriende collega, bedreigt deze hem en maakt ze hem via sms uit voor 'vieze flikker' en woorden van gelijke strekking. Ook op het werk vertelt ze leugens en geeft ze af op zijn functioneren. Voordat de intake kan plaatsvinden, geeft meneer aan het te hebben uitgepraat met zijn collega en voorlopig geen stappen te willen ondernemen.

2013: De eigenaar van een café heeft een aanvaring met een kennis tijdens het werk. Deze kennis is zeer boos, omdat zijn vriendin en de eigenaar ruzie hebben. De man komt verhaal halen. Er vallen enkele zeer beledigende woorden richting de cliënt m.b.t. zijn homoseksuele gerichtheid. Uiteindelijk komt dit tot een rechtszaak. Aangezien het eetcafé klanten heeft ten tijde van de belediging zijn er genoeg getuigen die het verhaal van cliënt kunnen beamen. Hij wordt dan ook in zijn gelijk gesteld en de dader krijgt een boete opgelegd voor belediging met discriminatoir aspect.

2014: Een homoseksuele vrijwilliger voelt zich beledigd door de voorzitter van de organisatie waar hij werkt. Deze maakt onder andere opmerkingen over dat hij ziektes zou hebben en dat hij zich niet kleedt als een echte man. De begeleider van de melder is niet op de hoogte van deze incidenten. BGBF adviseert melder dan ook dit eerst met zijn begeleider te bespreken. Ondanks verschillende pogingen tot contact, blijkt melder hierna niet meer bereikbaar.

2014: Een homoseksuele notaris wordt bedreigd en uitgescholden voor 'flikker' door een aantal cliënten die niet blij zijn met de taken die hij moet uitoefenen voor zijn beroep. De melder is openlijk homoseksueel en de verdachten lijken dit te weten. De zaak staat op dit moment nog open. Er is geen informatie beschikbaar vanuit de politie of het OM.

2.4.2 Beter een goede buur dan een verre vriend

34 meldingen gaan over discriminatie in de buurt of wijk. Hierbij moet met name gedacht worden aan burenruzies, waarbij in de meeste gevallen sprake was van vijandige bejegening, op de voet gevolgd door bedreigingen. De meldingen op dit terrein kennen wel weer vooral melders met een homo of biseksuele gerichtheid.²⁵

Uit de landelijke kerncijfers blijkt het aantal meldingen met betrekking tot discriminatie in de buurt of wijk af te nemen (Dinsbach et al. 2015). In Flevoland is dit niet het geval (Huijsen 2015). Ook worden landelijk de meeste meldingen over de buurt of wijk in 2015 gedaan op gronden anders dan seksuele gerichtheid (ras, godsdienst, niet-wettelijke gronden, nationaliteit en handicap/chronische ziekte (Dinsbach et al. 2015)), terwijl in Flevoland, zowel in 2015 als over de gehele periode, discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, na ras, het meest wordt gemeld in de buurt of wijk.

Juist in de eigen woonomgeving kan discriminatie een grote impact hebben. Waar iemand in de openbare ruimte er bijvoorbeeld voor kan kiezen zich uit de situatie te onttrekken of deze te vermijden, is dat in de eigen buurt niet haalbaar noch gewenst. Een groot aantal slachtoffers ervaart serieuze emotionele problemen door conflictsituaties in de woonomgeving (Moors & Witte 2014²: 12). Dit zal helemaal het geval zijn wanneer persoonskenmerken, iemands identiteit, onderwerp van dit conflict zijn.

Soms ontstaat een conflict in de buurt door homovijandigheid, soms is aanvankelijk sprake van een ander probleem, maar worden in de escalatie van dat conflict homovijandige uitingen gedaan. Discriminatie wordt in de praktijk in ieder geval vaak te laat te onderkend door de betrokken partijen (Landelijk Platform Woonoverlast 2013: 4). Bureau Gelijke Behandeling Flevoland ervaart zelf ook dat discriminatie vaak niet wordt her- en erkend door sociaal maatschappelijke partners. Er zijn incidenten bekend waarbij de klachtbehandelaars van BGBF uit nieuwsberichten achterhalen dat er zich ergens discriminatie voordoet (of wordt ervaren) in de woonomgeving, en vervolgens zelf contact zoeken met de betrokken partijen. Hier is ruimte voor verbetering, dan wel in de signalering, dan wel in de samenwerking. BGBF heeft hier een training voor ontwikkeld: '(H)erkennen van discriminatie'. Niet alleen het (h)erkennen van discriminatie is een belangrijk speerpunt, maar ook de gedeelde verantwoordelijkheid om discriminatie te bestrijden en te voorkomen.

"Een continu aandachtspunt voor alle professionals die in de praktijk te maken hebben met vraagstukken rondom wonen, is de vroegtijdige signalering van het discriminatieaspect bij woonoverlast. Door 'discriminatie' als onderliggend probleem te benoemen, kan de angel uit het conflict worden gehaald en kan een opening worden gevonden voor de oplossing van het probleem" (Landelijk Platform Woonoverlast 2013: 8). Ook voor de slachtoffers is deze erkenning van het discriminatoire aspect uitermate belangrijk, zoals Moors en Witte (2014²) laten zien. Slachtoffers voelen zich volgens de onderzoekers in de praktijk vaak niet serieus genomen door politie en instanties wegens het ontbreken van deze erkenning. Hier zullen we uitgebreider op in gaan in paragraaf 2.7 'Afhandeling, beoordeling en afsluiting', aangezien dit gegeven ook geldt voor de andere terreinen en in het algemeen voor alle discriminatiegronden.

---

²⁵ Bij de vier meldingen die hier buiten vallen ging het om vijandige bejegening, vijandige bejegening in combinatie met belediging en één overig, waarbij details van de politieregistratie (nog) niet bekend zijn.

De *Voorbeeldaanpak Discriminatie in de Woonomgeving* (2013) geeft duidelijke richtlijnen voor het bestrijden (en voorkomen) van buurtconflicten waarin discriminatie de grondslag of een aspect vormt (Landelijk Platform Woonoverlast 2013). Het versterken van de samenwerking tussen organisaties staat hierin voorop. Er worden verschillende ketenpartners genoemd, waaronder de politie, gemeente en woningcorporaties, die de mogelijkheid/verantwoordelijkheid hebben direct in te grijpen, en ADV's, die fungeren als "laagdrempelige en toegankelijke meldingspunten" met de deskundigheid en expertise om betrokkenen (en partijen) informatie en advies te geven. Buurtbemiddeling is ook genoemd als onderdeel van de keten, maar COC veiligheidscoördinatoren blijven buiten beschouwing. Specifiek op dit thema zijn zij natuurlijk een zeer belangrijke partner in de aanpak van discriminatie in de buurt/wijk. Afspraken tussen ketenpartners dienen te worden vastgelegd om tot een structurele aanpak van discriminatie in de buurt/wijk te kunnen komen (Landelijk Platform Woonoverlast 2013).

Casuïstiek buurt/wijk (selectie) 2011-2015 gemeld door LHB

2012: Een homostel wordt onaangenaam verrast bij thuiskomst. Hun raam blijkt ingeslagen te zijn. Het stel doet de zoveelste aangifte tegen hun buurman. De buurman beweert dat zijn reactie wordt veroorzaakt door geluidsoverlast, maar alles wijst erop dat de buurman een probleem heeft met de homoseksuele gerichtheid van het stel. Alles, behalve dat wat de buurman daadwerkelijk zegt. De actie van de buurman is vastgelegd op camera. Hij krijgt een voorwaardelijke straf, maar hij zal weer de fout in gaan. De discriminatiecomponent wordt niet bewijsbaar geacht. De buurman is inmiddels weer op vrije voeten. Door gewijzigde omstandigheden is het tot op heden rustig in de buurt.

2015: Meneer heeft al jarenlang aanvaringen met zijn buurman. Hij scheldt meneer ook uit. Meneer voelt zich bedreigd en wil graag hulp. In overleg met meneer stelt Bureau Gelijke Behandeling Flevoland de wijkagent (via Roze in Blauw, LHBT aanspreekpunt van de politie*) in kennis en legt deze contact met meneer. Meneer gaat aangifte doen, hoewel de wijkagent stelt dit niet te hebben geadviseerd. Bemiddeling is voorgesteld, maar meneer heeft dit geweigerd.

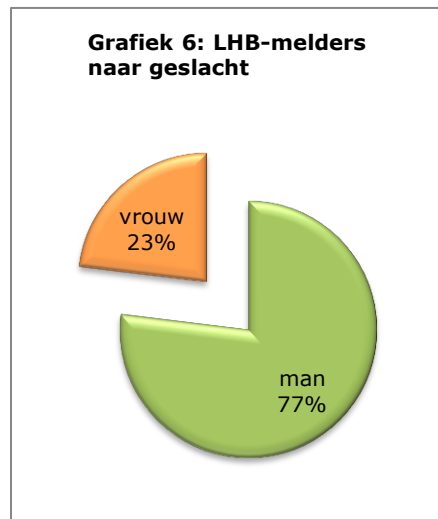
* Roze in Blauw is een team binnen de politie dat zich inzet voor de belangen van LHBT's. Wegens de wisselende taakomschrijving is niet voor iedereen duidelijk wanneer en waarmee zij bij RiB terecht kan. Dit behoeft verbetering.

2.5 Het melderprofiel

Om een juiste omschrijving van het melderprofiel te geven is alleen gekeken naar de melders met een LHB gerichtheid. De kenmerken van de overige melders zijn niet interessant voor de vraagstelling en zullen daarom geheel buiten beschouwing blijven. Sommige casussen kennen meer dan 1 slachtoffer. Voor de analyse is gekozen alleen het slachtoffer mee te nemen, dat het incident heeft gemeld.

2.5.1 Geslacht

De LHB-melders in dit rapport zijn overwegend mannen (60). Slechts 18 keer is door een lesbische vrouw melding gedaan van discriminatie (Grafiek 6²⁶). Ook uit ander onderzoek blijkt dat homoseksuele mannen vaker slachtoffer zijn van geweld op grond van seksuele gerichtheid (Politie 2013)²⁷, homoseksuele mannen vaker negatieve reacties krijgen (Keuzenkamp & Kooiman 2012²: 102), en vaker slachtoffer worden van criminaliteit en respectloos gedrag (CBS 2016: 53) dan lesbische vrouwen. Lesbische vrouwen krijgen wel meer negatieve reacties uit de privésfeer (respectloos gedrag door bekenden als partner en familie (CBS 2016: 53)). Keuzenkamp & Kooiman lieten in 2012² iets vergelijkbaars zien; alleen de reacties van ouders waren vaker negatief bij lesbische vrouwen, vergeleken met homoseksuele mannen. Op overige terreinen: openbare ruimte, werk en sport, worden homoseksuele mannen meer geconfronteerd met negatieve reacties op grond van hun seksuele gerichtheid.

Uit de meldingen in Flevoland blijkt discriminatie in de buurt/wijk vaker voor de te komen onder vrouwen, dan onder mannen. Een hoger percentage van de mannelijke melders ervaart weer discriminatie in de openbare ruimte. Gezien het lage aantal vrouwen dat melding heeft gedaan van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, is voorzichtigheid geboden bij het trekken van conclusies.

²⁶ Bijlage A: tabel 6

²⁷ In het politieonderzoek is er geen onderscheid gemaakt tussen slachtoffers naar seksuele gerichtheid. De analyse betreft alle slachtoffers van anti-homogeweld: *“Daarnaast is het niet zo dat het slachtoffer daadwerkelijk homoseksueel hoeft te zijn, maar wel dat volgens de dader, getuigen of politie dit als reden is gebruikt”* (Politie 2013: 15).

2.5.2 Herkomst & Leeftijd

De herkomst²⁸ is bij 65 melders geregistreerd (Grafiek 7²⁹). Dit was overwegend Nederlands (54). Ook de bevolking in Flevoland bestaat voor iets meer dan twee derde uit personen van Nederlandse herkomst, dus dit aantal komt redelijk overeen. Uit het politieonderzoek blijkt ook dat een meerderheid van de aangevers van geweld op grond van seksuele gerichtheid, de Nederlandse nationaliteit heeft en in Nederland is geboren (Politie 2013).

Van 40 melders is de leeftijd bekend³⁰. De jongste is 14 ten tijde van het incident, de oudste 76. De gemiddelde leeftijd van de melder is 41,25 (SD 15,4, mediaan 46). De slachtoffers uit het politieonderzoek waren veelal tussen de 21 en 27 jaar oud (Politie 2013). In Flevoland is meer dan de helft van de melders ouder dan 46 jaar.

2.5.3 LHBT-vluchtelingen

Bij Bureau Gelijke Behandeling Flevoland zijn twee incidenten bekend van homoseksuele vluchtelingen/asielzoekers die discriminatie hebben gemeld welke plaats vond op het asielzoekerscentrum. Deze incidenten zijn via de politieregistratie bekend geworden. Het gaat hierbij om een jongen en een man die zijn lastiggevalen en geslagen, de eerste door een groep, de ander door een persoon. Deze twee meldingen zijn geen indicatie van de situatie voor LHBT's op de asielzoekerscentra. Uit gesprekken met het COC en het COA blijkt dat zich veel meer incidenten voordoen, klein en groot, die vaak niet goed worden opgepakt door de beveiliging en soms ook niet door ander personeel.

"De beveiligers zeggen dat ze (de slachtoffers) zich anders moeten gedragen, dat ze er om vragen. Zij hebben net zo goed moeite met homo –en biseksualiteit en transgenders en reageren daarom niet goed op incidenten (COA medewerker)". Asielzoekers zullen soms ook bang zijn om een klacht in te dienen vanwege de mogelijke gevolgen voor hun procedure of omdat zij weinig vertrouwen hebben in de onafhankelijkheid van maatschappelijke organisaties, gezien de situatie in hun land van herkomst.

Dat wordt opgeroepen tot gescheiden huisvesting van LHBT's en de heteroseksuele bewoners³¹ (wat deels al gebeurt in de vorm van gescheiden woningen), geeft al aan dat er meer aan de hand is dan de twee incidenten die bij BGBF gemeld zijn. Landelijk is er inmiddels overleg met het COA over registratie en samenwerking. Volgens een vrijwilliger van het COC worden meldingen van discriminatie door het COA intern opgepakt, terwijl uit interviews van Pink Solutions³² blijkt dat het COA meestal weer niet wordt gezien als een instantie waar de LHB-bewoners terecht kunnen met aan hun seksuele gerichtheid gerelateerde problemen (Luit 2013:10). Een aantal respondenten in het rapport van Pink Solutions geeft daarnaast ook aan dat er met veel meldingen niets of weinig wordt gedaan en dat er ervaringen zijn met vijandige bejegening en omstreden behandeling

---

²⁸ BGBF vraagt naar de herkomst van betrokkenen en registreert deze. Wanneer dit niet mogelijk is bepaalt de herkomst van melders en de wederpartij op basis van de nationaliteit, het geboorteland en de achternaam. Dit is geen 100% waterdichte methode. Een enkele keer is ook de inschatting van de melder over de herkomst van de wederpartij meegenomen.

²⁹ Bijlage A: Tabel 7

³⁰ Bijlage A: Tabel 8

³¹ Trouw.nl: Tweede kamer wil aparte asielopvang bedreigde christenen en homo's (7-09-2016)

³² Pink Solutions: 2-jarig project ter verbetering van de asielprocedure voor LHBT asielzoekers van COC Nederland.

door COA medewerkers zelf³³. Uit het rapport blijkt dat de situatie op asielzoekerscentra vaak niet veilig is. Jansen en Spijkerboer (2011) komen met een vergelijkbare conclusie

"Homophobic and transphobic incidents towards LGBTI asylum seekers in reception centres, accommodation centres and in alien detention occur in most EU countries (..) Often there is social exclusion, verbal and physical harassment, and sometimes even sexual abuse, mostly by other asylum seekers, in particular people from the same country of origin. Also incidents by staff members and by guards and police officers in detention are reported (Jansen & Spijkerboer 2011: 77-78)"

BGBF heeft actief contact gezocht met het COA en vluchtelingenwerk om informatie in te winnen over incidenten. Zowel COA Dronten als Luttelgeest geven aan dat er problemen zijn rond seksuele gerichtheid en dat deze onder de aandacht zijn van een COC-contactpersoon. COA Almere zegt geen problemen op dit gebied te kennen.

---

³³ Er is hierbij geen onderscheid gemaakt tussen de functies van de COA medewerkers.

2.6 Verdachten uitgelicht

Wanneer we kijken naar de acceptatie van homo- en biseksualiteit, laat onderzoek zien dat negatieve attitudes afnemen. In 2006 stond 15 procent van de bevolking nog negatief tegenover homo- en biseksualiteit, in 2014 is dat nog 7 procent (Kuyper 2016: 33). Hoewel meer mensen een positieve attitude hebben aangenomen ten aanzien van homo- en biseksualiteit (van 53% naar 70%), blijft er verschil bestaan tussen bevolkingsgroepen en blijkt dat voor sommigen bepaalde zaken hier niet onder vallen (gelijke adoptierechten, zoenen in het openbaar, hand in hand lopen) "*De Crux lijkt hem dus nog altijd te zitten in het afkeuren van zichtbare intimiteit tussen mensen van hetzelfde geslacht*" (Kuyper 2016: 24), hoewel ook op dit onderwerp het aantal mensen dat hier negatief over denkt is afgenomen (Kuyper 2016: 33). Kuyper (2016) laat verder zien dat vrouwen, jongeren, hoogopgeleiden, niet-religieuze personen, bewoners van stedelijke gebieden en mensen met een voorkeur voor progressieve partijen, positiever zijn dan mannen, ouderen, laagopgeleiden, religieuze personen, bewoners van het platteland en mensen met een voorkeur voor christelijke partijen (Kuyper 2016: 28).

Conclusies uit onderzoeken naar daders van anti-homogeweld komen veelal overeen, met uitzondering van conclusies over de herkomst van verdachten. Van San en de Boom (2006) stellen dat een grote meerderheid van de incidenten meer dan één dader heeft. Ruim driekwart zou man zijn en bijna de helft zou een "*autochtoon Nederlands uiterlijk*" hebben (Van San en de Boom 2006: 43). Onderzoek door Buijs et al. in Amsterdam liet ook zien dat er vaak sprake was van meer dan één dader en veelal mannen (Buijs et al. 2009: 48, 99). Uit dit onderzoek bleek echter in Amsterdam sprake te zijn van een oververtegenwoordiging van daders met een Marokkaanse achtergrond. Dit werd volgens de onderzoekers niet verklaard door religieuze overtuigingen, maar eerder door sociaaleconomische factoren en de straatcultuur. De onderzoekers vonden opvallend genoeg weinig verschillen in attitude ten opzichte van homoseksualiteit tussen de verschillende groepen jongeren (Buijs et al. 2009: 11).

Kuyper (2016) vond dat de grootste verschillen in attitude tussen de verschillende herkomstgroepen zich vooral voordoen als het gaat om homoseksualiteit in nabije kring, zoals binnen het eigen gezin. Desalniettemin deelt de meerderheid van alle herkomstgroepen de mening dat "*homoseksuele mannen en lesbische vrouwen hun leven moeten kunnen leiden zoals zij dat willen*" (Kuyper 2016: 29). Schuyf (2009) stelt dat "*Homonegatief geweld evengoed een probleem lijkt van autochtone Nederlanders als van allochtone Nederlanders*" (Schuyf 2009: 63).

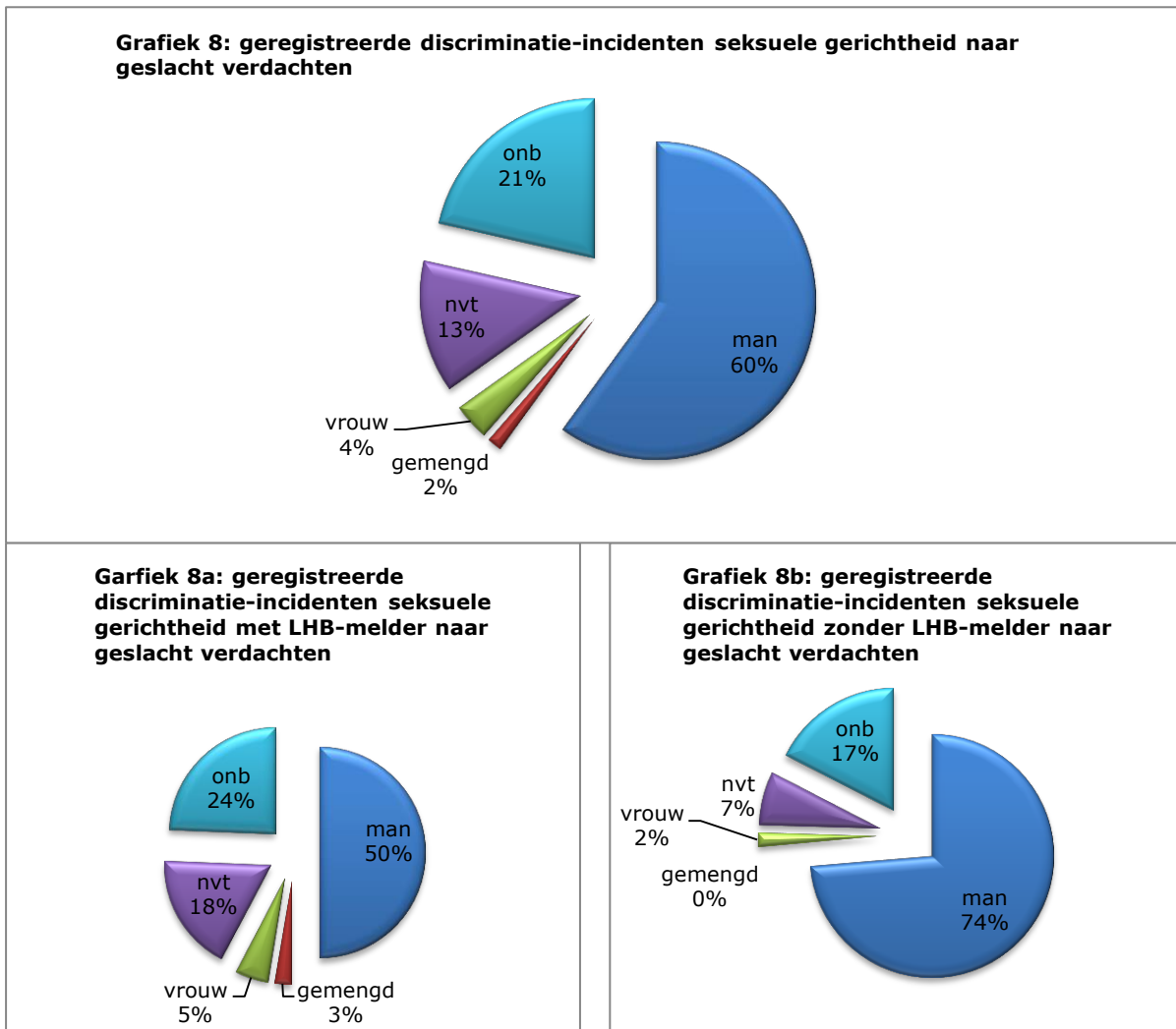
Uit onderzoek blijkt verder dat er veelal sprake is van relatief jonge daders, gemiddeld onder de 25 jaar (Schuyf 2009). Ook in het politieonderzoek waren de meeste daders man en tussen 19 en 25 jaar oud. De meerderheid van de daders in dat onderzoek had weer alleen de Nederlandse nationaliteit³⁴ (Politie 2013: 7).

---

³⁴ In het politieonderzoek wordt gesproken over 'nationaliteit', in de andere genoemde onderzoeken over 'herkomst'. In dit rapport wordt ook gesproken over 'herkomst'.

2.6.1 Geslacht

De verdachten in dit rapport zijn overwegend mannen (81) (Grafiek 8³⁵). Slechts 7 keer is er een incident geregistreerd waarbij een vrouwelijke verdachte betrokken is, 2 keer in een groep, 5 keer als individu. Het percentage geregistreerde incidenten in Flevoland waarbij het om een dadergroep ging, ligt overigens beduidend lager (17,8 %) dan in andere onderzoeken het geval is³⁶. Bij 15 casussen kan de verdachte gekenmerkt worden als een organisatie, het geslacht is hierbij niet van toepassing³⁷.

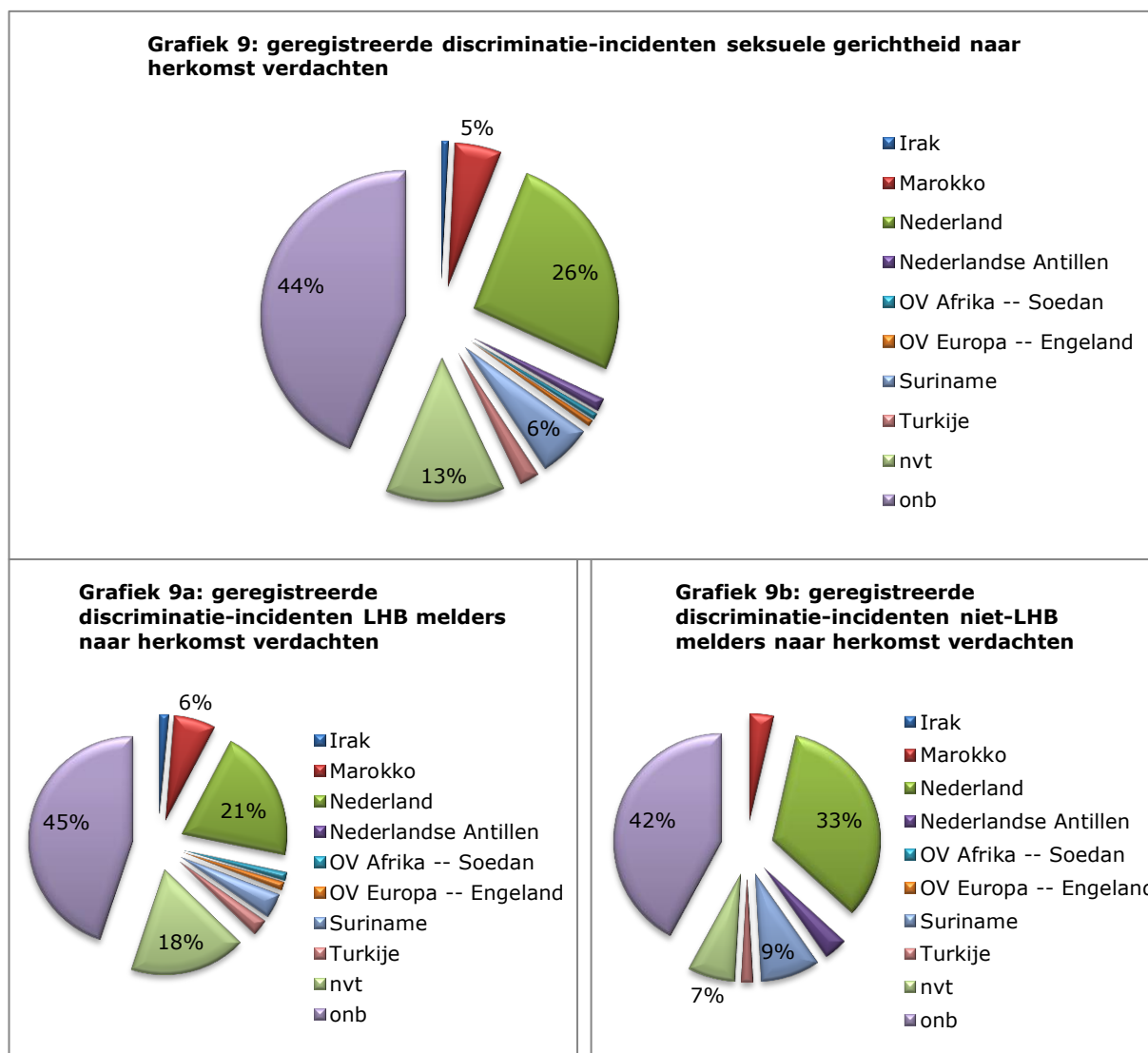
³⁵ Bijlage A: Tabel 9

³⁶ Meer dan de helft in zowel Buijs et al. (2009) als Van San en de Boom (2006)

³⁷ Het geslacht is ook als n.v.t. aangemerkt bij 'overige' verdachten en bij 2 meldingen over uitspraken van de Paus.

2.6.2 Herkomst

De herkomst is van 58 verdachten bekend en geregistreerd³⁸ (Grafiek 9³⁹). Van de verdachten heeft een kwart de Nederlandse herkomst en 16,3 procent van de verdachten is van een niet-westerse herkomst. In Flevoland is 20 procent van de bevolking van niet-westerse komaf (op 1 januari 2015), 71,1 procent heeft de Nederlandse herkomst (CBS 2016).

2.6.3 Leeftijd

Van 35 verdachten is de leeftijd geregistreerd⁴⁰. Dit kan zowel een inschatting zijn van de melder (een paar keer), als een geboortedatum uit het proces-verbaal.

De jongste was 11 jaar oud, de oudste 52. Gemiddeld zijn de verdachten 27,8 jaar (SD 11,5, mediaan 24). Als we de incidenten splitsen naar incidenten met een LHB-melder en die zonder LHB-melder, zien we dat de gemiddelde leeftijd van de verdachten hoger is bij

³⁸ Van 59 verdachten is de herkomst onbekend, bij 18 verdachten is de herkomst n.v.t.

³⁹ Bijlage A: Tabel 10

⁴⁰ Bijlage A: Tabel 11

de eerste groep (32,2 jaar, mediaan 34⁴¹), dan bij de laatste groep (25,2 jaar, mediaan 22⁴²).

Opvallend is dat bij bijna de helft van de casussen met een niet-LHB melder de leeftijd van de verdachten bekend is, terwijl dit bij de andere casussen, het grootste aantal, slechts in 16,6 procent het geval is. Dit verschil is waarschijnlijk te verklaren door het hoge aantal incidenten gericht tegen de politie, waarbij de verdachte direct aangehouden kan worden.

---

⁴¹ N= 13

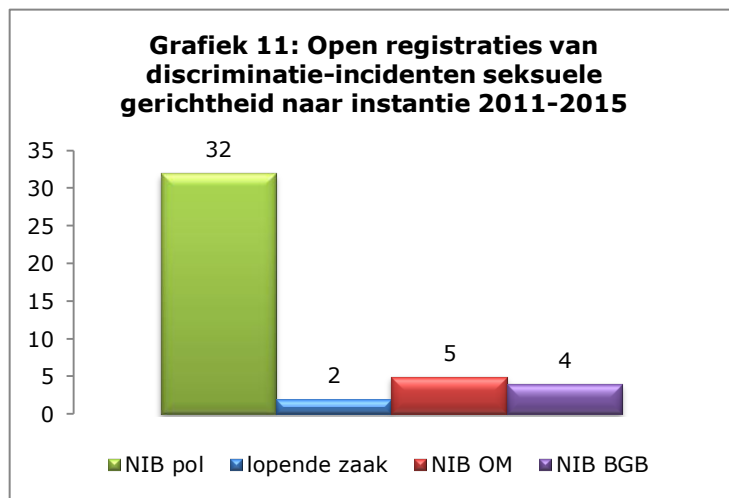
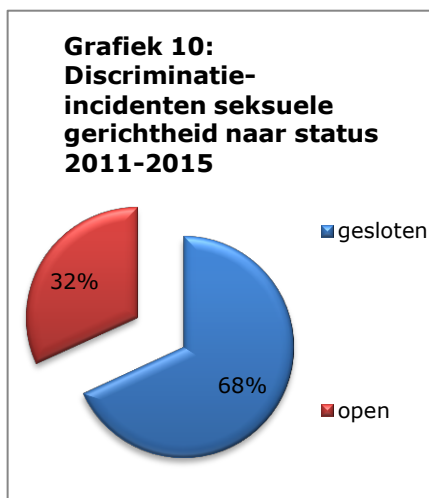
⁴² N= 22

2.7 Afhandeling, beoordeling en afsluiting

Een klacht wordt afgesloten als:

- Het doel van de klachtbehandeling is bereikt,
- De melder geen verdere behandeling meer wenst,
- De melder, na een herinnering, niets meer van zich laat horen,
- BGBF concludeert dat er niets meer te bereiken valt,
- BGBF het niet eens is met de wijze van klachtbehandeling welke de melder voorstaat.

In totaal zijn 92 casussen inmiddels afgesloten⁴³, wat betekent dat één derde van de casussen nog open staat (Grafiek 10⁴⁴). De meeste van deze casussen stammen uit 2013 (14) en 2014 (11). BGBF heeft uit 2015 nog 4 casussen niet af kunnen sluiten. De overige openstaande casussen liggen nog bij de politie of het OM (Grafiek 11⁴⁵).

Van in ieder geval 24 casussen die nog in behandeling zijn bij de politie, is de verdachte of betrokkene (niet de melder) bekend bij de politie, bekend bij de melder en dus niet moeilijk te achterhalen, of waarschijnlijk digitaal te traceren. Hoewel niet al deze casussen ingestuurd zouden kunnen worden aan het OM, omdat er bijvoorbeeld bewijs ontbreekt of omdat er alleen een melding is gedaan, zijn ook het vervolg en de aanpak bij deze incidenten van belang. Bij veel incidenten is echter niet duidelijk of er een vervolg(onderzoek) heeft plaatsgevonden en wat er uiteindelijk met het proces-verbaal (en in een enkel geval met de mutatie) is gebeurd. Bij enkele casussen (in ieder geval 2) is er wel een vervolg beschreven, in bijvoorbeeld de vorm van een bemiddelend gesprek. Deze casussen zijn waarschijnlijk opgelegd⁴⁶, mochten er nieuwe incidenten plaatsvinden.

Van de casussen die nog bij het OM liggen stammen er 2 uit 2013, en 3 uit 2015. Uit 2013 betreft dit een incident in de buurt/wijk (LHB) en een incident gericht tegen de

⁴³ Status op 01-07-2016. In verloop van tijd kan dit aantal veranderen.

⁴⁴ Bijlage A: Tabel 12

⁴⁵ Bijlage A: Tabel 13

⁴⁶ Geregistreerd en bewaard.

politie (niet-LHB). Uit 2015 betreft het een mishandeling (LHB) en twee TOM-zittingen⁴⁷ (niet-LHB) waarvan de uitspraak onbekend is, waardoor deze registraties nog niet afgesloten kunnen worden door de klachtebehandelaars⁴⁸.

2.7.1 Afhandeling

Inwoners van Flevoland kunnen telefonisch of via email een klacht of melding indienen bij BGBF. Met melders wordt een intakegesprek gevoerd, waarin samen met de melder wordt bepaald welke strategie gevolgd zal worden. De hulp en bijstand richt zich zowel op het juridische als het sociaal-emotionele aspect. Indien mogelijk wordt door middel van wederhoor gevraagd naar het verhaal van de beschuldigde(n). Na dit onderzoek wordt in eerste instantie gestreefd naar bemiddeling om te komen tot een oplossing. Zo nodig kan (vervolgens) een klachtenprocedure gestart worden. Naar aanleiding van het intakegesprek kan ook het advies gegeven worden om aangifte te doen, waarbij BGBF de melder desgewenst bij zal ondersteunen. De meeste registraties besproken in dit rapport betreffen echter incidenten die direct gemeld zijn bij de politie. Deze worden kritisch bekeken en gevolgd door BGBF aan de hand van het geleverde zaaksoverzicht. Vragen over de afhandeling worden gesteld tijdens het RDO.

Van de registraties die inmiddels afgesloten zijn, kennen 37 casussen een oplossing of uitspraak. 28 incidenten zijn uitsluitend geregistreerd⁴⁹ (Grafiek 12⁵⁰). De overige 27 casussen kunnen niet verder behandeld worden, omdat de melder dit niet wil, of omdat hier geen mogelijkheid voor is, bijvoorbeeld bij een verhuizing van één van de twee betrokkenen in een burencollict.

Uit onderzoek onder slachtoffers van buurtconflicten waar de seksuele gerichtheid een rol speelt, dan wel de oorzaak is, blijkt de voornaamste behoefte, namelijk erkenning, vaak niet te worden vervuld. Slachtoffers voelen zich niet serieus genomen door politie en/of corporaties, omdat het discriminatoire aspect niet wordt onderkend (Moors & Witte 2014). Die behoefte aan erkenning uit zich ook in het najagen van strafrechtelijke vervolging, terwijl in de praktijk blijkt dat de daders (in het algemeen) nauwelijks worden veroordeeld voor discriminatie (Moors & Witte 2014). Tierholf et al. (2013) lieten iets vergelijkbaars zien: *“Wanneer we naar de afdoening van het thema discriminatie kijken dan zien we relatief weinig afdoeningen door het OM op de wetsartikelen waarin discriminatie genoemd wordt, en relatief veel afdoeningen op wetsartikelen over belediging zonder discriminatie, dus met een lagere strafmaat”* (Tierholf et al. 2013: 76). BGBF herkent zich in dit beeld voor wat betreft de Flevolandse aangiften.

Meer dan de helft van de afgesloten casussen zonder LHB melder kent een oplossing of uitspraak (19), terwijl dit voor de incidenten met een LHB-melder slechts in een kleine derde van de casussen het geval is (18). Bij de incidenten met LHB-melder is de verdachte slechts 5 keer veroordeeld, waarvan 1 keer in combinatie met een discriminatiecomponent. Van de overige 4 casussen met LHB-melder is niet duidelijk of

---

⁴⁷ Taakstrafzitting Openbaar Ministerie: OM doet zelf een transactievoorstel zonder tussenkomst van de rechter (bij meerderjarigen, bij minderjarigen spreekt men van een OTP-zitting).

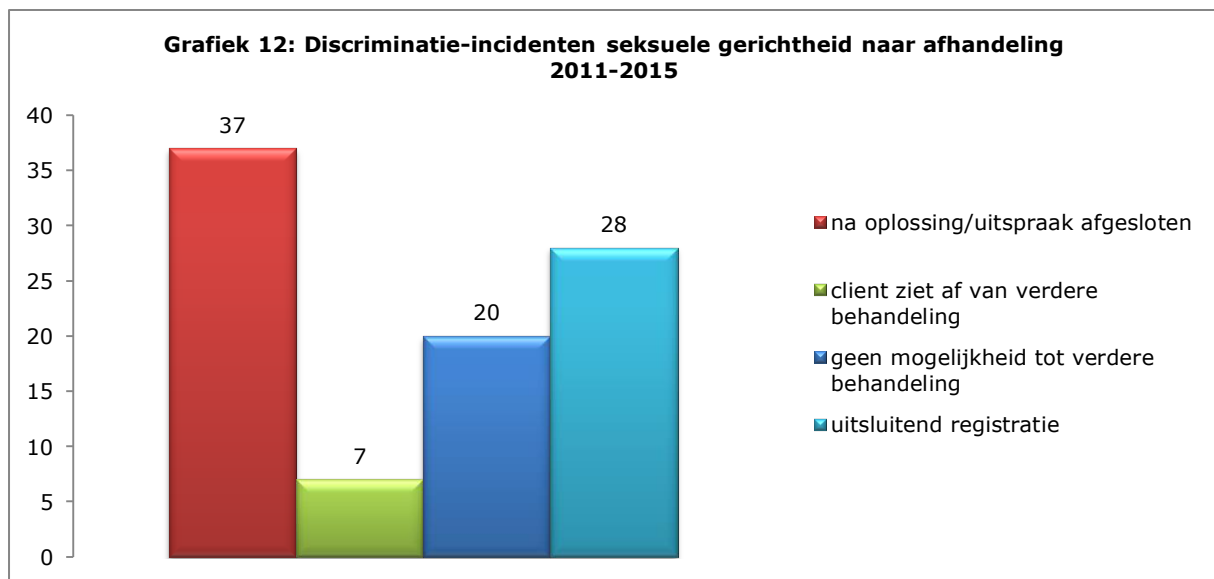
⁴⁸ Op 01-07-2016.

⁴⁹ De afhandelingscategorie ‘Uitsluitend registratie’ staat voor casuïstiek waarbij BGBF niet direct betrokken is geweest bij de afhandeling. Hieruit moet niet verstaan worden dat BGBF geen vragen stelt of advies geeft aan de behandelende instantie.

⁵⁰ Bijlage A: Tabel 14

er een veroordeling heeft plaatsgevonden waarin het discriminatoire aspect ook is meegenomen (er is alleen benoemd dat de verdachte is veroordeeld inzake belediging/mishandeling) of is er benoemd dat discriminatie niet bewezen kan worden. Van de 19 casussen met oplossing of uitspraak waarbij geen LHB-melder betrokken is, zijn er in 10 gevallen verdachten veroordeeld. Ook hier wordt geen discriminatiecomponent benoemd en zijn de verdachten veroordeeld voor belediging en/of bedreiging of mishandeling⁵¹. Het discriminatoire aspect wordt dus maar weinig meegenomen, terwijl in de Aanwijzing Discriminatie is opgenomen dat dit aspect als strafverzwarende eis uiteengezet dient te worden (Overheid 2015).

Kruize en Gruter (2015) laten zien dat het aantal discriminatiezaken dat wordt doorgestuurd naar het OM, waarbij het slachtoffer een burger betreft, onevenredig laag is⁵². Waarschijnlijk komt dit doordat in deze zaken de bewijslast soms een probleem vormt. Van de registraties op grond van seksuele gerichtheid in Flevoland waarbij het slachtoffer iemand met een publieke taak betreft (33) is er 8 keer een verdachte veroordeeld. Van het totaal aantal veroordelingen (15) ging het dus in meer dan de helft om een casus waarbij de verdachte(n) iemand met een publieke taak heeft beledigd met 'homo' of homo-gerelateerde woorden, soms in combinatie met een bedreiging of mishandeling. Slachtoffers zonder publieke taak verdienen een even alerte aanpak als slachtoffers met een publieke taak.

2.7.2 Oordeel

Bij de afsluiting van de casussen beoordelen de consulenten klachtbehandeling de discriminatiecomponent van de melding. Was er sprake van discriminatie of blijkt hier geen basis voor te zijn? Deze beoordeling vindt plaats op basis van de discriminatiewetgeving. Er zijn vijf mogelijke oordelen vastgesteld: Sprake van

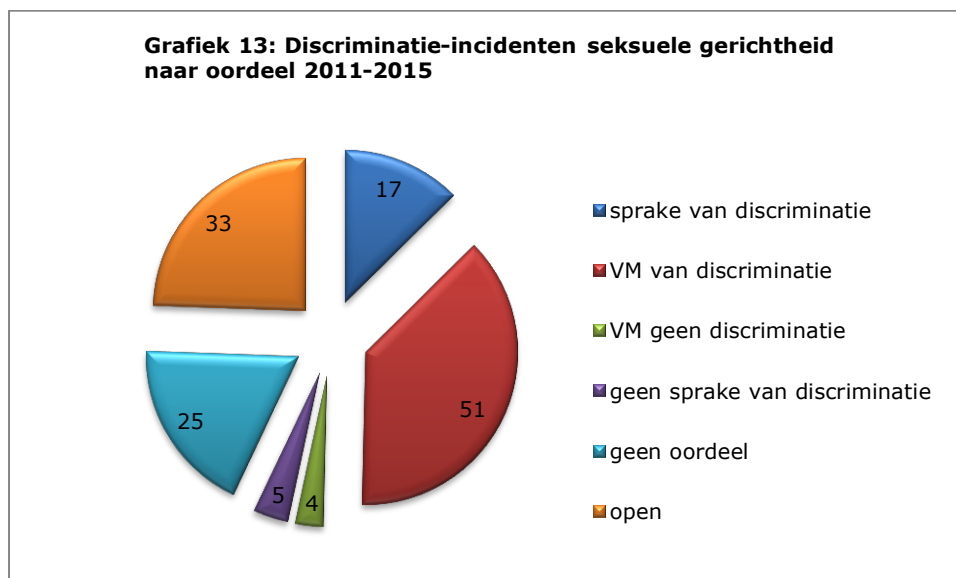
⁵¹ Bij 1 uitspraak is daadwerkelijk benoemd dat discriminatie niet is bewezen.

⁵² "Belediging van werknemers met een publieke taak staat voor ongeveer een op de vijf zaken die zijn geregistreerd bij de politie, terwijl ze van het aantal naar het OM gestuurde zaken bijna de helft vormen"(Kruize & Gruter 2015: 125).

discriminatie; Vermoedelijk sprake van discriminatie; Vermoedelijk geen sprake van discriminatie; Geen sprake van discriminatie en Geen oordeel.

'Sprake van discriminatie' mag alleen toegekend worden als een rechter of een daartoe bevoegde instantie dit vaststelt, zoals het College voor de Rechten van de Mens. Dit kan ook blijken uit al bestaande jurisprudentie over vergelijkbare casussen. 'Vermoedelijk sprake van discriminatie' kan toegekend worden als uit de melding en omstandigheden genoeg informatie gehaald kan worden om een redelijk vermoeden te onderbouwen dat er wel sprake was van discriminatie. De consulenten klachtbehandeling maken deze beslissing op basis van verzamelde informatie, hun kennis, ervaring en inzicht en het persoonlijke contact met de betrokkenen. 'Vermoedelijk geen sprake van discriminatie' wordt op eenzelfde manier toegekend. Ook hier ontbreekt een uitspraak, CRM-oordeel of bestaande jurisprudentie, maar is er afdoende reden om aan te nemen dat andere factoren dan discriminatie een doorslaggevende rol speelden. 'Geen sprake van discriminatie' kan wederom alleen toegekend worden als een daartoe bevoegde instantie dat bepaalt. Ook wanneer de melding niet onder bestaande wetgeving valt wordt deze beoordeeld als geen sprake van discriminatie. 'Geen oordeel' wordt toegekend als er te weinig informatie bestaat om tot een onderbouwd oordeel te komen. Er kan bijvoorbeeld niet altijd wederhoor plaatsvinden, omdat de cliënt hiervan af ziet of anoniem wenst te blijven. De klachtbehandelaars zullen in deze gevallen alleen bij hoge uitzondering anders oordelen dan 'geen oordeel'. De beoordeling vindt in overleg plaats. Er bestaat dus overeenstemming tussen beide consulenten klachtbehandeling en bij complexe casuïstiek ook de directeur.

Bij sommige registraties wordt een voorlopig oordeel toegevoegd, waarbij de casus zelf nog open blijft staan. Dit verklaart dat er meer oordelen dan gesloten casussen zijn (102 oordelen, 92 gesloten casussen⁵³).

Meer dan een derde van de casussen is beoordeeld als 'vermoeden van discriminatie', bijna één vijfde als 'geen oordeel' (Grafiek 13⁵⁴). Wanneer iemand een straf heeft opgelegd gekregen, is de casus automatisch als 'Sprake van discriminatie' beoordeeld, ongeacht of er in de uitspraak voor zover bekend is gesproken over de

⁵³ Op 1-07-2016

⁵⁴ Bijlage A: Tabel 15

discriminatiecomponent. Dit zijn er in totaal 15 van de 17, de andere twee meldingen zijn beoordeeld op basis van alreeds bestaande jurisprudentie. In minder dan 10 procent van de meldingen kan geoordeeld worden dat er (vermoedelijk) geen sprake is van discriminatie.

Van alle registraties waarbij wordt geoordeeld dat er sprake is van de discriminatie of vermoedelijk sprake is van discriminatie (de helft), wordt er maar in iets meer dan een derde van deze casussen een oplossing gevonden of een uitspraak gedaan. Twee derde van deze meldingen blijft dus onopgelost.

Hoewel in veel gevallen een oplossing gewoonweg niet mogelijk is, doordat een cliënt bijvoorbeeld niet meer verder wil, zijn er ook genoeg casussen die wel een vervolg verdienen, maar waar niets mee lijkt⁵⁵ te zijn gebeurd (door de politie of het OM). Ook veel casussen waar 'geen oordeel' aan is toegekend, kunnen hieraan toegevoegd worden aangezien slechts meer informatie (uit vervolgonderzoek) ontbreekt om tot een ander oordeel te komen.

---

⁵⁵ Bij een groot aantal casussen worden geen vervolgacties van de politie of het OM vermeld. Dit kan betekenen dat ze niet hebben plaatsgevonden, maar dit kan ook betekenen dat een vervolgactie of uitspraak niet altijd worden doorgegeven aan BGBF of aan cliënten. Het blijkt bijvoorbeeld dat het OM inmiddels verhuisde cliënten soms niet meer weet te berichten.

3. Transgenderpersonen

Discriminatie op grond van geslacht wordt, na discriminatie op grond van herkomst en leeftijd, het meeste gemeld in Flevoland (Huijsen 2015). Hiervan wordt slechts een klein deel gemeld door transgenderpersonen. Landelijk betreft 1 op de 10 klachten van discriminatie op grond van geslacht een melding van een transgenderpersoon (Dinsbach et al 2016). In Flevoland is dit omgerekend slechts zo'n 5 procent (9 meldingen in totaal).

Kuyper (2012) schat dat ongeveer 5 procent van de Nederlandse bevolking zich transgender voelt, maar zoals Keuzenkamp (2012) stelt is het exacte aantal onbekend en afhankelijk van de definitie die men hanteert. Transgender is een paraplueterm voor iedereen van wie de beleving van het eigen geslacht, de genderidentiteit⁵⁶ niet overeen komt met het geboortegeslacht. Wanneer een ambigue of incongruente genderidentiteit wordt gekoppeld aan ontevredenheid over het lichaam en de wens om dit lichaam te veranderen, ligt het ingeschatte aantal personen in Nederland aanzienlijk lager (Kuyper 2012: 133).

Zo'n 10 procent van de Nederlandse bevolking staat negatief tegenover transgenderpersonen en iets meer dan een derde is neutraal. Vooral deze laatste groep is groot vergeleken met de attitudes over LHB's, waarbij een veel grotere groep positief is dan slechts neutraal (Kuyper 2016: 26). Er bestaan dezelfde sociaal-demografische verschillen in attitudes over transgenderpersonen, als in attitudes over homoseksualiteit. Desalniettemin zijn de verschillen tussen deze sociaal-demografisch groepen en de algemene bevolking minder groot, wat wellicht verklaard kan worden doordat het publieke debat zich minder richt op transgenderpersonen (Kuyper 2016: 31).

Onderzoek van het SCP laat zien dat een verontrustende 52 procent van transgenderpersonen in transitie in 1 jaar tijd te maken heeft gehad met negatieve reacties. Voor transgenderpersonen na transitie geldt dat voor 38 procent. Van bedreiging of fysiek geweld was bij 7 procent sprake in dat jaar (Keuzenkamp 2012: 65-66). De transvrouw is wat dat betreft slechter af dan de transman (Kuyper 2012).

Casuïstiek transgenderpersonen selectie 2011-2015

2012: Een transvrouw dreigt te worden ontslagen, omdat ze 'op een andere golflengte zou zitten dan haar mannelijke collega's'. De bemiddeling, waar een advocaat bij was ingeschakeld, loopt op niets uit. Gelukkig heeft mevrouw inmiddels een nieuwe baan waar ze erg blij mee is. **Almere**

2014: Een transvrouw nog in transitie voelt zich beledigd door de huisarts. Overal wordt ze aangesproken met mevrouw, in het ziekenhuis, door de zorgverzekering, maar haar huisarts weigert mee te werken aan de naamsverandering. Nadat er een gesprek is geweest met zowel de ondersteuner, als de huisarts en haar naam is gewijzigd, is mevrouw weer tevreden. In deze casus is er sprake van discriminatie, erkend door de aangeklaagde. **Noordoostpolder**

⁵⁶ De diepgevoelde overtuiging van het behoren tot een bepaald geslacht (man, vrouw, beide of geen van beide) (Movisie 2013).

De meldingen⁵⁷ van transgenderpersonen in Flevoland gaan veelal over omstreden behandeling (6) door werkgever (3) of dienstverlenende instanties (3). Bij deze laatste drie registraties hebben de meldingen betrekking op het weigeren van een naamsverandering of voortdurend aangesproken worden met de aanhef van het geboortegeslacht. De incidenten op de arbeidsmarkt betreffen transvrouwen, die na hun transitie 'opeens niet meer passen in het team' of van bovenaf door het bestuur of management worden ontslagen. Alle melders zijn transvrouwen, afgezien van 1 melder uit 2015 van wie de genderidentiteit onbekend is.

In één casus wordt een transvrouw uitgescholden, bedreigd en mishandeld in haar eigen buurt door een groep mannen. Helaas lijkt het erop dat de daders niet kunnen worden gevonden. Wat ook opvalt is dat in het proces-verbaal in eerste instantie wordt gesproken over 'hij'. BGBF heeft hier navraag over gedaan en dit blijkt door de GBA-registratie van de transvrouw te komen. Later in het proces-verbaal wordt er wel gesproken over 'zij'. Hoewel de politie aangeeft dat de melder hier geen aanstoot aan neemt, zal dit niet voor iedere melder zo zijn en blijkt ook hier weer uit dat Nederland nog een lange weg te gaan heeft als het gaat over genderidentiteit.

---

⁵⁷ BGBF werkt samen met TNN. Zij verwijst haar cliënten door (met toestemming) wanneer zij melding doen van discriminatie.

4. Conclusie & Samenvatting

Een aanvaring met iemand op straat of op het werk, met een bekende of onbekende, kan iedereen overkomen, maar voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele personen en transgenderpersonen (LHBT) betekent dit vaak dat zij worden geraakt in wie ze zijn, worden uitgescholden met woorden die zich richten op hun seksuele gerichtheid of ongelijk worden behandeld, omdat ze niet binnen de heteronorm zouden passen. Ongelijke behandeling wegens seksuele gerichtheid of genderidentiteit komt nog steeds, en niet sporadisch, voor.

Met dit rapport wordt beoogd meer inzicht te verschaffen in de wijze, context, betrokkenen en toegepaste interventies bij gemelde discriminatie-incidenten met betrekking tot seksuele gerichtheid en genderidentiteit in Flevoland over een periode van vijf jaar: 2011-2015.

- Wat zijn de kenmerken en uitkomsten van gemelde discriminatie-incidenten jegens LHBT in de provincie Flevoland over een periode van vijf jaar (2011-2015)?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van een analyse van de gegevens uit de registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit van Bureau Gelijke Behandeling Flevoland van het jaar 2011 tot en met 2015.

Wetgeving

Nederlandse burgers (en bezoekers) worden beschermd tegen discriminatie op grond van seksuele gerichtheid of genderidentiteit door de Grondwet, verschillende artikelen in het strafrecht en de Algemene Wet Gelijke Behandeling.

Omvang

In Nederland zou zo'n 6 procent van de bevolking als LHB door het leven gaan en 5 procent zou zich transgender voelen (Keuzenkamp 2012). Ook in deze rapportage spreken we uitsluitend over de LHBT identiteit, aangezien discriminatie zich zal richten op (gepercipieerd) gedrag dat niet voldoet aan de heteronorm, zoals openlijke homoseksualiteit of gender fluïde expressie.

Het totaal aantal meldingen van LHBT discriminatie-incidenten van januari 2011 tot en met december 2015 in Flevoland bedraagt 146, waarvan er 144 geanalyseerd kunnen worden. 9 casussen betreffen discriminatie op grond van genderidentiteit.

Het percentage geregistreerde discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid schommelt de meeste jaren rond de 8 procent van het totaal aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij BGBF (Huijsen 2015)⁵⁸. De landelijke daling in het aantal meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid zien we in Flevoland niet terug. Verandering in het aantal meldingen kunnen moeilijk verklaard worden.

---

⁵⁸ Het aantal meldingen over de uitspraak van Geert Wilders betreffende Marokkaanse Nederlanders in 2014 (433) is buiten beschouwing gebleven.

De meeste meldingen over discriminatie op grond van seksuele gerichtheid komen uit Almere, gevolgd door Lelystad. Dit ligt in lijn met het aantal inwoners per gemeente. Wel blijken, in verhouding tot het gemiddeld aantal inwoners in de vijfjarige periode, uit Lelystad en ook uit Zeewolde veel meldingen te komen in vergelijking tot de andere gemeenten.

In totaal worden de incidenten 78 keer gemeld door iemand uit de LHB-groep, wat betekent dat 57 incidenten geen LHB-melder kennen. Deze laatste groep melders bestaat voor het grootste deel uit politieagenten en andere personen met een publieke functie en bij de rest is de seksuele gerichtheid hetero, onbekend of niet van toepassing.

Bovenstaand onderscheid tussen incidenten met LHB-melders en met niet-LHB-melders is van belang, omdat de intentie en de impact van deze incidenten verschilt.

Aard

Vijandige bejegening, waaronder uitschelden, pesten en bekladding, wordt het meeste gemeld, ook door de LHB-melders. Schelden met 'homo' en homo-gerelateerde woorden is een probleem. Het is het meest populaire scheldwoord onder jongeren, terwijl het geen scheldwoord zou moeten zijn. Met bewustwordingscampagnes probeert BGBF hier verandering in te brengen, maar er is nog een lange weg te gaan. Terwijl de jongeren, die het wel eens of vaak gebruiken als scheldwoord, aangeven het niet zo te bedoelen of als een stopwoord te zien, worden ook LHB's zelf nog vaak genoeg uitgescholden met 'homo' (-gerelateerde woorden). Het is wel degelijk meer dan alleen een stopwoord.

Na vijandige bejegening volgen de discriminatiewijzen bedreiging, mishandeling en overige gewelddadige uitingen, en aansluitend omstrede behandeling. Waar omstrede behandeling in het algemeen het meest gemeld wordt in Flevoland, is dit bij de discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid juist niet het geval. Hiernaast zijn er meer incidenten waarbij sprake is van bedreiging, dan incidenten waarbij sprake is van mishandeling. Landelijk blijken de aangiftes van bedreiging met betrekking tot seksuele gerichtheid juist in de minderheid.

Terrein

De meeste geregistreerde incidenten vinden plaats op de arbeidsmarkt, zoals ook het geval is in de algemene regionale discriminatiecijfers. Het onderscheid tussen LHB-melders en niet-LHB-melders laat daarentegen iets interessants zien. Verreweg de meeste LHB-melders maken melding van discriminatie in de buurt of wijk, gevolgd door de openbare ruimte. Slechts 6 incidenten gemeld door een LHB vinden plaats op de arbeidsmarkt. Net als ander onderzoek aan toont wordt dus ook in Flevoland discriminatie op grond van seksuele gerichtheid op de arbeidsmarkt niet of nauwelijks gemeld door LHB's. De vele incidenten op arbeidsmarkt in dit rapport betreffen bijna allemaal vijandige bejegening van personen in publieke functie.

In de buurt of wijk wordt ook het meeste melding gemaakt van vijandige bejegening, gevolgd door bedreiging. In verhouding komt de discriminatiegrond seksuele gerichtheid in Flevoland veel voor in de buurt of wijk, terwijl dit landelijk niet het geval is. Het is zorgelijk dat discriminatie in een burenc conflict vaak te laat onderkend wordt, terwijl vroegtijdige signalering juist tot een betere aanpak kan leiden en er zo eerder gewerkt kan worden aan een oplossing. Ook voor slachtoffers is deze erkenning uitermate belangrijk.

LHB- melders

De LHB-melders in dit rapport zijn overwegend mannen van Nederlandse herkomst. Hoewel meldingsbereidheid ook hierin een rol kan spelen, laten andere onderzoeken ook zien dat lesbische vrouwen op bijna alle terreinen minder negatieve reacties ervaren dan homoseksuele mannen. Meer dan de helft van de LHB melders is ouder dan 46 jaar, met een gemiddelde van afgerond 41 jaar oud ten tijde van het incident.

Een belangrijk aandachtspunt is de LHBT-vluchteling en de situatie op de asielzoekerscentra. Bij BGBF zijn slechts 2 incidenten geregistreerd, maar uit gesprekken met COA medewerkers en COC vrijwilligers en andere signalen en onderzoeken, blijken zich veel meer incidenten voor te doen.

Verdachten

De verdachten in dit rapport zijn overwegend man. Opvallend is dat in verhouding tot andere landelijke onderzoeken er in Flevoland zeer weinig melding wordt gemaakt van dadergroepen. De verdachten van wie dit bekend is, zijn verder in meerderheid van Nederlandse herkomst.

De leeftijd is van slechts een kleine minderheid van de verdachten bekend. Bij discriminatie gericht tegen een LHB-melder zijn de verdachten gemiddeld iets ouder (32 jaar), dan bij incidenten gericht tegen een niet-LHB melder (25 jaar).

Afhandeling

Ten tijde van het analyseren van de gegevens in dit rapport (1-07-2016) is één derde van de registraties nog niet afgesloten. De meeste van deze nog niet afgesloten casussen stammen uit 2013 en 2014. BGBF heeft nog 4 casussen open staan uit 2015, de andere 39 open casussen liggen bij de politie of het OM.

Van een ruime meerderheid van de openstaande casussen die nog bij de politie liggen, kan gesteld worden dat de verdachte(n) naar alle waarschijnlijkheid bekend is of te achterhalen is. Helaas is er vanuit de informatievoorziening van de politie maar weinig te achterhalen over wat er, dan wel of er iets is gebeurd met de aangifte of melding. Enkele registraties waarbij dit deels wel is benoemd zijn waarschijnlijk opgelegd, maar bij de meeste van de open registraties kan deze inschatting niet gemaakt worden vanwege het ontbreken van relevante informatie. De 5 openstaande casussen bij het OM, stammen deels uit 2013. Het is niet duidelijk of deze casussen nog niet zijn afgehandeld, of dat slechts de informatie over de afhandeling ontbreekt.

In totaal kennen 37 casussen een oplossing of uitspraak. Helaas betreft de meerderheid hiervan casussen met een niet-LHB melder. De verdachten in Flevoland worden niet of nauwelijks vervolgd voor discriminatie of een discriminatie component. Dit is zorgelijk, omdat onderzoek laat zien dat juist erkenning van het discriminatoire aspect van groot belang is voor slachtoffers en het discriminatoire aspect ook de strafeis verzaagd. De meerderheid van de veroordelingen betrof een casus jegens iemand met een publieke taak. Slachtoffers zonder publieke taak verdienen een even alerte aanpak, als slachtoffers met een publieke taak, maar ook ander onderzoek laat zien dat deze casussen te weinig aandacht krijgen in het strafproces.

Oordeel

Bij de afsluiting van de casussen beoordelen de consulenten klachtbehandeling de discriminatiecomponent van de melding. Bij de helft van de registraties was er sprake van of vermoedelijk sprake van discriminatie. Hiervan blijft twee derde onopgelost. Soms ligt een oplossing niet in de mogelijkheden, maar een te groot aantal casussen is blijven liggen bij politie en/of OM, zonder dat hier een duidelijke verklaring voor gegeven kan worden.

Transgenderpersonen

Transgenderpersonen komen er minder goed vanaf in de publieke opinie dan homoseksuele mannen, lesbische vrouwen of biseksuelen. Hoewel niet veel meer mensen negatief staan tegenover transgenderpersonen, zijn er wel veel minder daadwerkelijk positief over deze groep. Ongeveer 5 procent van het aantal registraties van discriminatie op grond van geslacht in Flevoland betreft een transgenderpersoon. De meldingen van transgenderpersonen gaan veelal over omstreden behandeling door werkgever of dienstverlenende instanties. Alleen transvrouwen vinden de weg naar de politie of het antidiscriminatiebureau in Flevoland. Wellicht omdat zij meer discriminatie ervaren dan transmannen, zoals ander onderzoek laat zien.

5. Discussie & Aanbevelingen

5.1 Definiëring & registratie

5.1.1 LBA-net mogelijkheden

Uit het onderscheid tussen casuïstiek met een LHB melder en zonder LHB-melder zijn interessante verschillen naar voren gekomen. Beiden krijgen het meeste te maken met vijandige bejegening, maar in de context waarin dit gebeurt verschillen ze wezenlijk van elkaar. Deze kennis is belangrijk, omdat dit om een gedifferentieerde aanpak vraagt. LBA-net, het registratiesysteem van de LVtD biedt geen mogelijkheid om over dit onderscheid te rapporteren. De gegevens moeten zelf geëxtraheerd worden uit het systeem en daarbuiten worden geanalyseerd.

Bij de verdachte kan alleen aanvullende informatie worden toegevoegd in LBA-net als het een individu of organisatie betreft. Bij een groep is deze mogelijkheid er niet, terwijl er wel vaak bijzonderheden bekend zijn, zoals geslacht, leeftijd en herkomst. Deze gegevens kunnen wederom alleen geanalyseerd worden buiten LBA-net.

Hiernaast worden bijzonderheden zoals leeftijd niet altijd geregistreerd, als dit minder relevant is voor de betreffende melding, wat de analyse van meldegegevens beperkt.

Aanbeveling: registratie en rapportagemogelijkheden uitbreiden

Aanbeveling: niet direct relevante persoonsgegevens ook registreren t.b.v. vervolgonderzoek.

5.1.2 Politieregistraties

Naar de seksuele gerichtheid van de aangever wordt door de politie niet of nauwelijks gevraagd. Hoewel dit in het licht van huidige afspraken wat betreft vervolging (ook schelden met 'homo' is discriminatie) wellicht minder relevant lijkt, kunnen deze afspraken in de toekomst weer veranderen, zoals ze in het verleden ook hebben gedaan. Op dat moment zal belangrijke informatie ontbreken. Ook hierbij geldt overigens dat de verschillende situaties om een wezenlijk andere aanpak kunnen vragen. Informatie over de seksuele gerichtheid van de melder is in dat geval wel onmisbaar is, vooral daar waar vervolging niet de meest voor hand liggende oplossing is voor het incident. Ook wordt met het dieper ingaan op het thema seksuele gerichtheid het discriminatoire aspect onderkend en deze erkenning is uitermate belangrijk voor het slachtoffer (Moors & Witte Moors 2014²).

Aanbeveling: De kennis en sensibilisering van politiemensen belast met het opnemen van aangiftes/meldingen ten opzichte van het onderwerp seksuele gerichtheid/LHBT te vergroten door middel van een training (door BGBF, in samenwerking met de politie, bijvoorbeeld Roze in Blauw).

5.1.3 Een duidelijke lijn

Zoals al eerder is benoemd, is vooral het ontbreken van een eenduidige lijn opvallend. Op het moment lijkt het alsof het persoonsafhankelijk is of van iets wel of geen aangifte wordt opgenomen, of iets wel of niet als discriminatie wordt gelabeld en of het discriminatoire aspect wordt meegewogen in de vervolging. Kruize en Gruter (2015) laten ook zien dat OvJ's hier onderling verschillend over denken. Dit zou niet zo moeten

zijn. Het beperkt de rapportagemogelijkheden en betrouwbaarheid van de resultaten enorm en schept veel onduidelijkheid, niet alleen voor de betrokken instanties, maar ook voor slachtoffers en zelfs voor de daders.

Aanbeveling: Eenduidige en goed gecommuniceerde landelijke afspraken tussen OM, politie en ADV met betrekking tot de registratie en afhandeling van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid.

5.2 Schelden op school

Het schelden met 'homo' blijkt vooral, maar niet alleen, onder jongeren een probleem. De impact van dit scheldwoord wordt niet altijd beseft of onderschat. Met gastlessen en de campagne 'Homo! is geen scheldwoord' probeert BGBF hier verandering in te brengen, maar voor scholen ligt hier een structurele taak en een verplichting om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit in het onderwijs, zoals vermeld in kerndoel 38 (PO) en 42 (VO): "... en leert respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit"

Aanbeveling: Onderwijzers en jongerenwerkers leren en stimuleren om adequaat en consequent om te gaan met homo-negatieve en homofobe uitspraken.

Aanbeveling: Onderwijzers en jongeren sensibiliseren met betrekking tot het thema seksuele diversiteit en het signalerend vermogen.

Aanbeveling: Scholen handvaten geven en stimuleren om onderwijs over seksuele diversiteit structureel in te kaderen (rapport basisonderwijs en seksuele diversiteit in Lelystad komt uit in 2017).

5.3 Ketenpartners

5.3.1 Communicatie en samenwerking

De politie, de coördinerende OVJ en de ADV's ontmoeten elkaar tijdens het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO) conform de afspraken vastgelegd in de Aanwijzing Discriminatie. Aan de hand van het zaaksoverzicht wordt de voortgang van zaken afgestemd. Sommige casussen laten verbeteringsmogelijkheden zien voor de samenwerking tussen de betrokken partijen, welke niet zozeer zijn opgenomen in de Aanwijzing Discriminatie, maar wel van groot belang kunnen zijn in de bestrijding en preventie van discriminatie. Zo komt casuïstiek BGBF vaak pas ten gehore wanneer dit in het zaaksoverzicht is opgenomen, terwijl BGBF een belangrijke rol hadden kunnen vervullen in de oplossing of aanpak van het probleem. Ook de aanwezigheid van het COC in de AZC's en noodopvangen is van wezenlijk belang om incidenten, in een vroeg stadium, gezamenlijk te kunnen oppakken. In de pilot 'betekenisvolle afdoening' beoogt ook de politie een aanpak in een vroeg stadium en het voorkomen van rechtsgang. Het helpen van het slachtoffer zou centraal moeten staan.

- ***Aanbeveling: In een eerder stadium de samenwerking zoeken van ketenpartners. Maak gebruik van elkaars expertise. Zo zou bij bijvoorbeeld een aangifte over een discriminerende/pestsituatie op school of de sportvereniging BGBF eerder ingeschakeld kunnen worden. Het gaat dan namelijk niet zozeer om een op zichzelf staand incident,***

maar om een onveilige situatie op een bepaald terrein waar BGBF op algemene preventieve wijze veel in kan betekenen.

Tot op heden zijn er geen duidelijke afspraken gemaakt en vastgelegd over de rollen van ketenpartners in de aanpak van discriminatie in de woonomgeving. BGBF heeft getracht een expertmeeting te organiseren met het Landelijk Platform Woonoverlast en de woningcorporaties. De gemeente Almere is echter nog steeds met een inventarisatie bezig naar de behoeften aan extra aanpak. De *Voorbeeldaanpak Discriminatie in de Woonomgeving* (2013) geeft duidelijke richtlijnen. Het versterken van de samenwerking tussen organisaties staat hierin voorop. Er worden verschillende ketenpartners benoemd, waaronder de politie, gemeente en woningcorporaties, die de mogelijkheid/verantwoordelijkheid hebben direct in te grijpen, en ADV's, die fungeren als "laagdrempelige en toegankelijke meldingspunten" met de deskundigheid en expertise om betrokkenen (en partijen) informatie en advies te geven.

Ook binnen andere domeinen is betere samenwerking tussen ketenpartners wenselijk, bijvoorbeeld in het onderwijs, de sport en de horeca. BGBF heeft goede ervaringen in de samenwerking met COC veiligheidscoördinatoren. Tussen de beleidsafdelingen welzijn en veiligheid in de gemeenten is vaak nog weinig afstemming op dit gebied, zoals onderzoek naar GSA Natuurlijk Samen liet zien (Gonlag, Nauta & Kroft 2016). Een gemiste kans aangezien het thema leeft op beide gebieden.

- **Aanbeveling: Afspraken vastleggen tussen ketenpartners ten behoeve van een structurele aanpak van discriminatie in de buurt/wijk, waaronder buurtbemiddeling en in het bijzonder ketenpartners op wiens expertise tot op heden weinig aanspraak wordt gemaakt.**
- **Aanbeveling: Afspraken vastleggen tussen ketenpartners die betrokken zijn bij de welzijn en veiligheid van LHBT's in hun gemeente.**

5.3.2 Signalering, prioritering en verantwoordelijkheid

Ondanks vele contactmomenten, voorlichtingen en trainingen komen er maar weinig meldingen van discriminatie van of via maatschappelijke partners. Zoals wordt gesteld bij buurtconflicten wordt discriminatie vaak te laat erkend (of helemaal niet), wat een oplossing in de weg staat en vervelend is voor het slachtoffer. In sommige gevallen is er sprake van te weinig kennis en kunde om discriminatie te herkennen.

- **Aanbeveling: Professionals trainen in het signaleren en omgaan met discriminatie, bijvoorbeeld door middel van de BGBF training '(H)erkennen van discriminatie', waarna verworven kennis en inzicht onderhouden dient te worden.**

Echter blijkt ook dat er weinig gedeelde verantwoordelijkheid is. Instanties of werknemers zien het niet altijd als hun taak om door te vragen en/of te achterhalen of er sprake is van (ervaren) discriminatie, wanneer iemand bijvoorbeeld om juridische hulp vraagt of depressief thuis komt te zitten.

- **Aanbeveling: Maatschappelijke instellingen wijzen op de gedeelde verantwoordelijkheid in het bestrijden en voorkomen van discriminatie**

en stimuleren deze verantwoordelijkheid actief uit te voeren. Duidelijke afspraken vastleggen en hier regelmatig op terugkomen.

Het gerapporteerde hoge aantal meldingen dat geen of een onduidelijk vervolg krijgt werkt niet bemoedigend om melding te doen van discriminatie. Het is lang niet altijd duidelijk wat er gebeurt met een melding of aangifte bij de politie. Gemiddeld wordt slechts een kwart van de aangiften behandeld door het OM (Trouw 2016)⁵⁹. Natuurlijk is discriminatie vaak moeilijk te bewijzen en lang niet alle aangiften bereiken het OM, bijvoorbeeld door het ontbreken van een verdachte (NOS 2016). Helaas blijven er ook dingen liggen in het politieonderzoek, komen belangrijk feiten niet altijd in het dossier terecht en blijkt de OvJ niet altijd goed op de hoogte te zijn gebracht. Bovendien is er maar van 1 casus bekend dat hier ook daadwerkelijk is vervolgd voor een discriminatoir aspect. Dit wekt de indruk dat het bestrijden en voorkomen van discriminatie onvoldoende prioriteit heeft.

- **Aanbeveling: Opnieuw kijken naar de prioritering van discriminatiezaken binnen het justitiële apparaat (zowel landelijk als lokaal) en verantwoordingsafspraken vastleggen.**
- **Aanbeveling: Betere registratie van het vervolg van een casus inclusief beargumentering.**

5.4 Lokaal LHBT-beleid werkt

Lelystad is een regenboogstad (voorheen koplopergemeente). Regenboogsteden maken zich sterk voor de vormgeving van lokaal LHBT-beleid ter bevordering van de acceptatie, veiligheid en emancipatie van LHBT's met behulp van financiering van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Almere was koplopergemeente van 2012-2014, maar heeft het convenant 'Regenboogsteden' niet getekend (Movisie 2015). Jammer, want lokaal LHBT-beleid werkt en onder de niet-koplopergemeenten blijken er nauwelijks LHBT-beleid en LHBT-voorzieningen te zijn (Briels, Meijssen & Schuyf 2015).

- **Aanbeveling: Het LHBT-beleid van alle gemeenten van Flevoland in kaart brengen en een sociale kaart van de LHBT-voorzieningen in Flevoland opstellen. Op basis hiervan kunnen maatregelen genomen worden deze te verbeteren. BGBF kan hierin samenwerken met gemeenteambtenaren die worden berust met deze taak.**

De organisatiegraad van LHBT's is laag in Flevoland. Sinds 2016 zijn enkele enthousiastelingen weer begonnen met het opstarten van een nieuwe COC werkgroep Flevoland. In Almere kennen we Roze Almere, maar dit is vooral een online platform. Activiteiten georganiseerd door LHBT's zelf zien we niet of nauwelijks gebeuren in de gemeenten en kleinschalige initiatieven houden niet lang stand.

- **Aanbeveling: Een onderzoek (laten) uitvoeren naar de oorzaak van de lage organisatiegraad van LHBT's in Flevoland. Zo is een vergelijking met**

---

⁵⁹ In een reactie van het OM wordt gesteld dat de huidige Aanwijzing Discriminatie gemoderniseerd dient te worden vanwege de opkomst van sociale media. Er moeten keuzes gemaakt worden, anders is het niet haalbaar stelt het OM. Dit is tegenstrijdig met de reactie van Minister van der Steur (een aantal weken later), dat er geen capaciteitsprobleem is, er slechts enkele casussen zijn blijven liggen door een menselijke fout en dat de meeste aangiften gewoonweg niet ingestuurd kunnen worden door de politie (Van der Steur 2016).

de LHBT organisatiegraad in andere (niet-Randstedelijke) gebieden gewenst en kunnen op deze wijze vermoedens bevestigd dan wel ontkracht worden, dat men in Flevoland zich richt op organisaties buiten de provincie (bijvoorbeeld Amsterdam) of dat er in het algemeen minder behoefte is aan LHBT belangenorganisaties. Op basis van de resultaten kan het beleid herzien worden.

Referenties:

- Andriessen, I., Fernee, H., Wittebrood, K. (2015). *Ervaren discriminatie in Nederland*. Den Haag: SCP
- Briels, B., Meijssen, E., Schuyf, J. (2014). *De Roze Gemeentegids 2015-2015*. Utrecht: Movisie (in aanbevelingen)
- Buijs, L., Hekma, G., Duyvendak, J. (2009). *Als ze maar van me afblijven. Een onderzoek naar antihomoseksueel geweld in Amsterdam*. Amsterdam: Amsterdam University Press
- Berghoef, K. (2012). *Gewoon Homo. Verhalen uit Lelystad*. Lelystad: BGBF
- CBS (2016). *Bevolking; leeftijd, herkomstgroepering, geslacht en regio, 1 januari* [online]. Beschikbaar: www.statline.cbs.nl (7-09-2016)
- CBS (2013). *Veiligheidsmonitor 2012, Onveiligheid, slachtofferschap en respectloos gedrag naar seksuele geaardheid*. Den Haag: CBS
- CBS (2016). *Veiligheidsmonitor 2015*. Den Haag: CBS
- CRM. (2015). *Afschaffing van de enkele feit-constructie*. [online]. Beschikbaar: www.mensenrechten.nl (26-01-2016)
- CRM. (2014). *Gelijkebehandelingswetgeving*. [online]. Beschikbaar: www.mensenrechten.nl (03-04-2014)
- CRM. (2010). *Oordelen*. [online]. Beschikbaar: www.mensenrechten.nl (03-04-2014)
- Dinsbach, W., Silversmith, J., Schaap, E., Schriemer R. (2015) *Kerncijfers 2012-2014 Landelijk overzicht van klachten en meldingen over discriminatie, geregistreerd bij de antidiscriminatievoorzieningen*. Leeuwarden/Nijmegen/Amsterdam: LBA/SAN
- Gonlag, K., Kroft, F., Nauta, J. (2016). *Evaluatieonderzoek GSA Veilige Wijken*. Amsterdam: RadarAdvies
- Het Parool (2016). *Alsnog straf voor ex-politicus Delano Felter voor antihomo-uitspraken*. [online]. Beschikbaar: www.parool.nl (1-02-2016)
- Huijsen, M. (2015). *Monitor Bureau Gelijke Behandeling Flevoland 2009-2014. Over discriminatiemeldingen in de provincie Flevoland*. Lelystad: BGBF
- Jansen, S., Spijkerboer, T. (2011). *Fleeing Homophobia. Asylum claims related to sexual orientation and gender identity in Europe*. Amsterdam: COC Nederland/VU
- Keuzenkamp, S. (2012). *Worden wie je bent. Transgenders in Nederland*. Den Haag: SCP

- Keuzenkamp, S. (red.), Kooiman, N., Van Lisdonk, J. (2012). Niet te ver uit de kast. Ervaringen van homo- en biseksuelen in Nederland. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau
- Keuzenkamp, S., Kooiman, N. (2012). Onderwijs en werk. In: S. Keuzenkamp (red.) Niet te ver uit de kast: Ervaringen van homo- en biseksuelen in Nederland 2012 (p. 42-57). Den Haag: SCP
- Keuzenkamp, S., Kooiman, N. (2012²). Gewoon niet opvallen. In: S. Keuzenkamp (red.) Niet te ver uit de kast: Ervaringen van homo- en biseksuelen in Nederland 2012 (p.100-108). Den Haag: SCP
- Keuzenkamp, S., Van Lisdonk, J. (2012). Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland: onderzoek onder de doelgroep. In: S. Keuzenkamp (red.) Niet te ver uit de kast: Ervaringen van homo- en biseksuelen in Nederland 2012 (p. 9-16). Den Haag: SCP
- Keuzenkamp, S. (2010). Steeds gewoner, nooit gewoon. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau
- Kooiman, N. (2012). Ervaringen in de sport. In: S. Keuzenkamp (red.) Niet te ver uit de kast: Ervaringen van homo- en biseksuelen in Nederland 2012 (p. 58-65). Den Haag: SCP
- Kruize, P., Gruter, P. (2015). Discriminatie: van aangifte tot vervolging. De gang van discriminatiezaken door de strafrechtketen. Amsterdam: Ateno
- Kuyper, L. (2016). LHBT-monitor 2016. Opvattingen over en ervaringen van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen. Den Haag: SCP
- Kuyper, L. (2013). Seksuele oriëntatie en werk. Ervaringen van lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele werknemers. Den Haag: SCP
- Kuyper, L. (2012). Transgenders in Nederland: prevalentie en attitudes. *Tijdschrift voor seksuologie* 36(2): 195-135
- Kuyper, L. (2006). Seksualiteit en seksuele gezondheid bij homo- en biseksuelen. In: F. Bakker en I. Vanwesenbeeck (red.), *Seksuele gezondheid in Nederland 2006* (p. 167-188). Delft: Eburon.
- Landelijk Platform Woonoverlast. (2013). Voorbeeldaanpak Discriminatie in de Woonomgeving. Nederland: Landelijk Platform Woonoverlast
- Luit, L. (2013). Pink Solutions. inventarisatie situatie LHBT asielzoekers. Amsterdam: COC Nederland
- Moors, H., Witte, R. (2014). Terug de kast in. *Cogiscope 0214* pg. 10-13
- Moors, H., Witte, R. (2014²). 'Gestreden als Don Quichot tegen windmolens.' Onderzoek naar geweld tegen burgers vanwege hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit in hun directe woonomgeving. Hoogezand: Lokaal Centraal

- Movisie. (2015). Van Koplopergemeente naar Regenboogstad. Inzet gemeenten op LHBT-beleid periode 2015-2017. [online]. Beschikbaar: www.movisie.nl (29-05-2015)
- Movisie. (2013). Feiten en cijfers. Samenvatting van onderzoeken naar LHBT-emancipatie. [online]. Beschikbaar: www.movisie.nl (18-07-2014)
- Movisie. (2008). Homoseksualiteit en sport. [online]. Beschikbaar www.movisie.nl (14-09-2016)
- NOS. (2016). OM belooft modernere aanpak van aangiften discriminatie. [online]. Beschikbaar: www.nos.nl (23-09-2016)
- Overheid. (2015). Aanwijzing discriminatie. [online]. Beschikbaar: <http://wetten.overheid.nl> (01-02-2015)
- Politie. (2013). Anti-homogeweld in Nederland. Analyse van (dreiging van) fysiek anti-homogeweld. Driebergen: Politie Landelijke Eenheid
- Schipper-van Veldhoven, N., Steenbergen, J. (2015). Sport en (on)wenselijk gedrag. In: A. Tiessen-Raaphorst (red.), Rapportage sport 2014 (p. 269-283). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Schuyf, J. (2009). Geweld tegen homoseksuele mannen en lesbische vrouwen. Een literatuuronderzoek naar praktijk en bestrijding. Utrecht: Movisie
- Tierhof, B., Hermens, N., Drost, L., Mein, A. (2013). Racisme, antisemitisme, extreemrechts geweld en discriminatie in Nederland. Rapportage incidenten, aangiftes, verdachten en afhandeling 2010 en 2011. Utrecht: Verwey-Jonker
- Tierhof, B., Hermens, N. (2012). POLDIS rapportage 2011. Utrecht: Verwey-Jonker
- Trouw. (2016). OM kan aangiften discriminatie niet aan. Beschikbaar: www.trouw.nl (22-09-2016) In aanbevelingen op dit moment
- Van der Steur, G. (2016, 18 november). Antwoorden Kamervragen over het niet behandelen van aangiften van discriminatie [Kamerbrief]. Geraadpleegd van www.rijksoverheid.nl
- Van San, M., De Boom, J. (2006). Geweld tegen homoseksuelen. Rotterdam: RISBO Contractresearch BV
- Volkskrant (2013). Politicus die homo's eruit wilde 'sodemieteren' vrijgesproken van discriminatie. [online]. Beschikbaar: www.volkskrant.nl (06-08-2014)

Bijlage A: Tabellen

Tabel 1: Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid en genderidentiteit per jaar 2011-2015

Jaar en grond	Aantal
2011 LHB	16
2012 LHB	27
2013 LHB	40
2014 LHB	26
2015 LHB	28
2011 T	1
2012 T	1
2013 T	0
2014 T	5
2015 T	2
Totaal	146

Tabel 2: Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar gemeente (2011-2015)

Gemeente	Aantal
Almere	66
Dronten	14
Lelystad	33
NOP	5
Urk	6
Zeewolde	10
Anders (Flevoland)	1
Overig	2
Totaal	137

Tabel 2a: Gemiddeld aantal inwoners en geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid (2011-2015)

Personen	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Gemiddeld aantal inwoners periode 2011-2015	194395,2	40417,8	75752,2	46342,8	19205,6	21409,8
Gemiddeld aantal melders periode 2011-2015	13,2	2,8	6,6	1	1,2	2
Melders per 1000 inw.	0,0679	0,0693	0,0871	0,0216	0,0625	0,0934

Tabel 3: Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar seksuele gerichtheid melder (2011-2015)

Melder	Aantal
LHB	78
niet-LHB	57
Totaal	135

Tabel 4: Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar aard (2011-2015)

Melder	vijandige bejegening	omstreden behandeling	bedreiging	mishandeling	vernietiging	overige gewelddadige uitingen	overig	Totaal
LHB	61	7	20	12	1	8	1	110
niet-LHB	54	2	10	8	2	2	1	79
Totaal	115	9	30	20	3	10	2	189

Tabel 5: Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar terrein (2011-2015)

Melder	Arbeidsmarkt	Buurt/wijk	Commerciële dienstverlening	Collectieve voorziening	Horeca	Media en reclame	Onderwijs	Justitie/inrichtingen	Publieke en politieke opinie	Sport en recreatie	Openbare ruimte	Privé-sfeer	Overig	Totaal
LHB	6	30	1	4	4	4	3	1	1	3	15	5	1	78
niet-LHB	34	4	0	0	1	2	0	0	1	2	10	2	1	57
Totaal	40	34	1	4	5	6	3	1	2	5	25	7	2	135

Tabel 6: LHB-melders discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar geslacht (2011-2015)

Man	Vrouw
60	18

Tabel 7: LHB-melders discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar herkomst (2011-2015)

Herkomst	Aantal
China	1
Irak	1
Nederlandse Antillen -- Curaçao	1
NL	54
Noord-Amerika Jamaica	2
OV EU Frankrijk	1
OV EU Spanje	1
OV ZM Uruguay	1
Suriname	1
Overig	2
Onbekend	13

Tabel 8: LHB-melders discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar leeftijd (2011-2015)

leeftijd	Aantal
14	1
15	0
17	1
18	2
19	2
22	2
25	1
26	2
29	0
31	1
32	1
33	1
34	1
35	0
36	0
41	1
42	1
44	1
46	3
47	2
48	3
49	1
50	2
51	2
52	1
53	1
54	0
56	1
59	3
61	1
65	1
76	1
Totaal	40

Tabel 9: Verdachten discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar geslacht (2011-2015)

Registratie	man	gemengd*	vrouw	nvt	onb
LHB	39	2	4	14	19
niet-LHB	42	0	1	4	10
Totaal	81	2	5	18	29

* met 'gemengd' wordt bedoeld op een groep bestaande uit zowel mannen als vrouwen.

Tabel 10: Verdachten discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar herkomst (2011-2015)

Herkomst verdachten	LHB	niet-LHB	Totaal
Irak	1	0	1
Marokko	5	2	7
Nederland	16	19	35
Nederlandse Antillen	0	2	2
OV Afrika -- Soedan	1	0	1
OV Europa -- Engeland	1	0	1
Suriname	3	5	8
Turkije	2	1	3
Niet van toepassing	14	4	18
onbekend	35	24	59
Totaal	78	57	135

Tabel 11: Verdachten discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar leeftijd (2011-2015)

Leeftijd	LHB	Niet-LHB	Totaal
11	1		1
13		2	2
15	1		1
16		1	1
17	1	2	3
19	1	1	2
20		2	2
21		2	2
22		2	2
23		1	1
24		1	1
28	1	2	3
29		1	1
33	1	1	2
34	1		1
35		1	1
36	1		1
39	1		1
41		2	2
44	1		1
45	1		1
48	1		1
49	1		1
52		1	1

Tabel 12: Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar status per jaar 2011-2015

Jaar	gesloten	open
2011	13	3
2012	19	7
2013	26	14
2014	15	11
2015	19	8
Totaal	92	43

Tabel 13: Aantal openstaande geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar instantie per jaar 2011-2015

Jaar	NIB pol	lopende zaak	NIB OM	NIB BGB
2011		2	1	0
2012		6	1	
2013		11		2
2014		11		
2015		2		3
Totaal		32	2	5

Tabel 14: Aantal gesloten geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar reden afsluiting (2011-2015)

reden afsluiting dossier	LHB	niet-LHB	Totaal
na oplossing/uitspraak afgesloten	18	19	37
cliënt ziet af van verdere behandeling	7		7
geen mogelijkheid tot verdere behandeling	15	5	20
uitsluitend registratie	16	12	28
Totaal	56	36	92

Tabel 15: Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten seksuele gerichtheid naar oordeel (2011-2015)

Registratie	sprake van discriminatie	VM van discriminatie	VM geen discriminatie	geen sprake van discriminatie	geen oordeel	open
LHB	7	38	2	5	11	15
Niet-LHB	10	13	2		14	18
Totaal	17	51	4	5	25	33

Bijlage B: Initiatieven in het kader van Lelystad Regenboogstad en (voormalig) Koplopergemeente Almere

Lelystad is koplopergemeente sinds 2008 en heeft voor 2015 het convenant Regenboogsteden getekend. Regenboogsteden maken zich sterk voor de vormgeving van lokaal LHBT-beleid ter bevordering van de acceptatie, veiligheid en emancipatie van LHBT's met behulp van financiering van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

In dit document is een selectie van de LHBT-initiatieven opgenomen. Voor een volledig beeld verwijzen wij u graag naar de jaarverslagen op www.bureaugelijkebehandeling.nl

De belangrijkste aandachtsvelden voor het LHBT-beleid van de gemeente Lelystad (en het voormalig LHBT-beleid van de gemeente Almere) zijn:

1) Zichtbaarheid en ontmoeting

- LHBT netwerken: BGBF ondersteunt ontmoetingen tussen LHBT's. Zo wordt er actief gewerkt aan een jongeren netwerk en organiseert BGBF in samenwerking met woonzorgcentrum de Uiterton Lelystad een maandelijkse Roze Maaltijd voor LHBT's van alle leeftijden en introduceés.
- In dialoog met kerken en moskeeën: Geloof en homoseksualiteit gaan niet altijd goed samen. Binnen vele geloofsgemeenschappen is homoseksualiteit en transgender zijn nog grotendeels taboe. Door in gesprek te blijven over de vrijheid van godsdienst en het recht op gelijke behandeling, wordt getracht tegenstellingen te overbruggen.

2) Veiligheid en leefbaarheid

- Samenwerking veiligheidspartners: Op gemeentelijk niveau hoort deze taak tot de werkzaamheden van BGBF in het kader van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen. Incidenten van LHBT-s die te maken hebben met veiligheid worden besproken en gemonitord via het Regionaal Discriminatie Overleg (OM, politie Flevoland, BGBF) onder voorzitterschap van het Openbaar Ministerie. Eenmaal per jaar wordt speciale aandacht besteed aan het thema LHBT.
- Roze ouderen en roze zorg: Uit onderzoek is gebleken dat vele LHBT ouderen in zorginstellingen niet de vrijheid of veiligheid voelen openlijk voor hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit uit te komen. Medebewoners, maar ook personeel, hebben niet altijd begrip voor, en soms ook uitgesproken moeite met, een niet heteroseksuele gerichtheid of transgender identiteit. In samenwerking met Roze 50+ helpt BGBF zorginstellingen met een roze-vriendelijk beleid. Hierbij wordt ook gewerkt aan deskundigheidsbevordering van personeel op dit thema.

3) Ondersteuning bij coming out

- Coming out hulp en doorverwijzing: Coming Out Dag vindt elk jaar plaats op 11 oktober. Het is een dag waarop het openlijk uitkomen voor een LHB gerichtheid of transgender zijn wordt gevierd en zich richt op het verbreden van de sociale acceptatie. BGBF besteedt ieder jaar aandacht aan deze dag door scholen, instellingen en organisaties actief aan te moedigen de regenboogvlag te hijsen. Ook vindt er elk jaar een feestelijke activiteit plaats. BGBF is hiernaast een organisatie waar mensen terecht kunnen die vragen hebben over hun coming out of gewoon behoefte hebben aan een luisterend oor en advies.

4) Voorlichting

- Voorlichting op scholen (PO en VO) over seksuele diversiteit: Sinds 2012 zijn scholen verplicht aandacht te besteden aan seksuele diversiteit in het onderwijs. BGBF biedt educatief theater en gastlessen aan over seksuele diversiteit en genderidentiteit in het primair en voortgezet onderwijs. Daarnaast biedt de organisatie advies en ondersteuning aan onderwijzers en schoolbesturen.
- Schelden en bewustwording: De impact van 'homo' als scheldwoord wordt vaak onderschat. Met de bewustwordingscampagne 'Homo! = geen scheldwoord' probeert BGBF hier verandering in te brengen.

Bijlage C: Afkortingenlijst

ADV	<i>Anti Discriminatie Voorziening</i>	Verleent onafhankelijke bijstand aan melders van discriminatie zoals bedoelt in de wetgeving en registreert deze klachten.
AWGB	<i>Algemene Wet Gelijke Behandeling</i>	Verbod op direct en indirect onderscheid op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat.
BGBF	<i>Bureau Gelijke Behandeling Flevoland</i>	Anti-discriminatie voorziening van de gemeenten in Flevoland
BVH	<i>Basisvoorziening Handhaving:</i>	Incidentregistratiesysteem gebruikt door de Nederlandse politie. In dit systeem worden incidenten geregistreerd, aangiftes opgenomen en strafdossiers opgemaakt.
CBS	<i>Centraal Bureau voor de Statistiek</i>	
COA	<i>Centraal Orgaan opvang asielzoekers</i>	verantwoordelijk voor de opvang van asielzoekers. Biedt basisvoorzieningen en begeleiding.
COC	<i>De Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit.</i>	LHBT Belangenbehartigingsorganisatie.
CRM	<i>College voor de Rechten van de Mens</i>	Ziet toe op de naleving van de gelijkebehandelingswetgeving en oordeelt in individuele gevallen of er verboden onderscheid is gemaakt op het werk, in het onderwijs of als consument.
GBA	<i>Gemeentelijke Basis Administratie</i>	Nu BRP: Basisregistratie Personen.
GSA	<i>Gay Straight Alliance</i>	Alliantie van leerlingen of binnen een gemeenschap ter bevordering van een veilige gemeenschap voor iedereen.
HOP	<i>Homo Ontmoetings Plaats</i>	
LBA-net	<i>Landelijk registratiesysteem van ADV's</i>	
LHBT	<i>Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuele mensen, Transgenderspersonen.</i>	
LVtD	<i>Landelijke Vereniging tegen Discriminatie</i>	
OM	<i>Openbaar ministerie</i>	
OVJ	<i>Officier van Justitie</i>	
RDO	<i>Regionaal Discriminatie Overleg</i>	De politie, de coördinerende OVJ en de ADV's ontmoeten elkaar tijdens het RDO conform de afspraken vastgelegd in de Aanwijzing Discriminatie. Aan de hand van het zaaksoverzicht wordt de voortgang van zaken afgestemd.
ROSA	<i>Regels Op Stap Almere</i>	Regels opgesteld door de deelnemende uitgaansgelegenheden. Iemand

SCP   *Sociaal Cultureel Planbureau*
TOM   *Taakstraf Openbaar Ministerie*

weigeren op basis van persoonlijke, uiterlijke kenmerken mag niet. Achter ROSA zit de organisatie Panel Deurbeleid. Dit panel bestaat uit vertegenwoordigers van het Bureau Gelijke Behandeling Flevoland, de politie, de horeca en een onafhankelijke vertegenwoordiging van jongeren.

De OvJ legt een taakstraf of geldboete op zonder tussenkomst van de rechter.

Bijlage D: 2016, een kort overzicht

In 2016 wordt er 18 keer melding gedaan van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid.

Eén melder woont in Oekraïne en is doorverwezen naar een organisatie ter plaatse die de melder zou kunnen helpen op basis van informatie van het COC.

De andere meldingen betreffen 6 keer incidenten jegens een politieagent. Hier was sprake van vijandige bejegening. Bij 6 andere meldingen is de melder zelf daadwerkelijk homo of lesbisch. Deze incident vinden plaats op verschillende terreinen. Wel gaat het in alle gevallen om vijandige bejegening, een enkele keer in combinatie met een bedreiging of omstreden behandeling.

Bij de overige 5 incidenten is niet duidelijk of de melder zelf homo/lesbisch/bi is of is er geen direct slachtoffer. Allen hebben betrekking op vijandige bejegening (soms in combinatie met bedreiging), in de media bijvoorbeeld of op straat.

De helft van de casussen is begin 2017 nog niet afgesloten. Van de 5 veroordelingen (tot nu toe) betreft het 4 keer een belediging van een ambtenaar in functie.

Er is 1 keer melding gedaan van discriminatie op grond van genderidentiteit. Deze nog openstaande melding van een vluchteling heeft betrekking op incidenten die plaatsvinden op het AZC.